

Μυνοιο

THE HIDDEN GEM OF GREECE

ΤΕΥΧΟΣ # 1_ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ | FREE PRESS

Editorial

Το Βόιο μου, (ΜyVoio)...
-Εγώστικό; Καθόλου.

Αναμνήσεις, μυρωδιές, χιλιάδες εικόνες, ήχοι, γεύσεις, δάκρυα, λύπες, γέλια, χαρές, ίντριγκες, πάθη, πόθοι, αποχωρισμοί, μια μικρογραφία της Ελληνικής κοινωνίας, μια λωριδα Ελληνικής Γης που όλοι μας, αγαπάμε για τον δικό μας λόγο.

Παίρνοντας το όνομά του από το ομώνυμο βουνό στα θεμέλια της Πίνδου, ο Δήμος Βοίου συνενώνει τυπικά τους πρώην κοποδιστριακούς Δήμους Σιάτιστας, Ασκήϊου, Νεάπολης, Τσοτυλίου και της κοινότητας του Πενταλόφου. Πρακτικά, όμως, και με εξαίρεση ίσως τη Σιάτιστα, την περιποιημένη «κυρά» της περιοχής, παραμένει για τους περισσότερους μια terra incognita.

Το Βόιο κρύβει μέσα του φύση μοναδική, ψηλά βουνά, αμέτρητα χωριά και άλλα τόσα γεφύρια, γεύσεις αυθεντικές, αγνές και συνάμα τραχιές. Αναμφίβολα ο προορισμός δεν κάνει για όλους. Θέλει να μπορείς να κάνεις χωρίς ακριβά ξενοδοχεία, να αγαπάς τις εξερευνησίες (με σύμμαχο ένα πλήρως ασφαλτοστρωμένο δίκτυο), την επαφή με τους ντόπιους, αλλά και την ψυχία ενός αιγιματικού χωριού που θα βρεθεί στο διάβα σου. Εδώ που οι πλαγές ανεβαίνουν απότομα σαν πέτρινοι τοίχοι, οι απειλητικοί γκρεμοί είναι στεφανωμένοι με ομίχλη και η βλάστηση κυριολεκτικά οργιάζει με άγρια ζώα να φωλιάζουν στα στέλειωτα δάση. Εδώ κυριαρχεί ο θόρυβος του τρεχούμενου νερού, ο ψίθυρος των γιγάντων δέντρων, το τρίξιμο της πέτρας και η απέραντη σιωπή που κρύβεται πίσω από κάθε ήχο.

Ο τόπος αυτός δεν έχει μόνο έκταση και διαβαθμίσεις εκτάσεως. Έχει και βάθος. Έχει ιστορία. Δεν είναι μόνο ο κύκλος των παρόντων. Είναι και ο κύκλος που περικλείει το παρόν και το μέλλον. Τι συνέκεια που διαμορφώθηκε από τις γενεές που πέρασαν και από τα οράματα των μελλοντικών γενεών που προσδιορίζονται από το παρόν. Αυτό το παρόν, που σε καμιά περίπτωση δεν δένει με το παρελθόν και δεν προσδιορίζει θετικά το μέλλον μας, καλούμαστε να ανασκευάσουμε.

Με υλικά γνωστά και δοκιμασμένα στον κρυμμένο αυτό παράδεισο που «αιμορραγεί» πληθυσμιακά λόγω της αστυφιλίας και της μετανάστευσης τόσο στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό θα δώσουμε ένα μεγάλο στοίχημα με τον τρόπο μας, για να μπορέσει να αναζωογονηθεί η περιοχή. Ο πλούτος που κρύβει το Βόιο, αν αξιοποιηθεί κατάλληλα, θα επιστρέψει στην κοινωνία στο μέλλον απείρως πολλαπλάσιος και σε πάρα πολλές από τις επόμενες γενιές.

Τι είναι το Βόιο μου, (ΜyVoio); Επικοινωνία, Διαφήμιση, Εξωστρέφεια, Γνωριμία, Ενημέρωση, Αλληλεγγύη, Αλληλοβοήθεια, Αμοιβαία υποστήριξη, Ιστορία, Κληρονομιά, Λογογραφία, Παράδοση, Γαστρονομία, Τουριστικό Στίγμα, Εκδηλώσεις, Συνέδρια, Ημερίδες, σε έντυπη μορφή, ηλεκτρονική αλλά και δια ζώσης η και εξ αποστάσεως, εκδηλώσεις.

Ελάτε να ξανά-γνωριστούμε όπως πρέπει.
Ελάτε να μας γνωρίσετε και να αγκαλιάσετε αυτόν τον τόπο, όπως θα σας αγκαλιάσει αυτός και οι άνθρωποι του.

Τριανταφύλλου Βασίλης
gm@myvoio.com

• ΚΟΖΑΝΗ
Αεροδρόμιο
Katerina Bakery DEUX KK
El barrio
Βατρακούκος
Good Fellaz
Le roi
Ρεββα
Mikel Company
Crossroads
Five coffee Basins
Κιμωλία
Tidays
Espresso World
Royal Bean
Τρυπακάρδος
Αμορίνο
Μίντε Ελάφι
4 coffee
Καφέ Γαλατάς
Funky monkey
785 Tapostudio
Sette
Παπαδόλας
Πεσκέλι
Camelet
Μουσείο Τεχνών Κοζάνης
Κετλ Κοζάνης

Δημαρχείο
Ψιλά Οωμάς Λαζαρίωτης (Μοναστηρίου)
Περίπτερο Ψηροκόκο
Κέντρο Τύπου Αριστοτέλους 12 & Γκέρτσος
Κέντρο Τύπου 1 Της Οκτωβρίου

• ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ
Λεκόβου 8, Εργαστήρι «Ζαγραφιζώ»
Πρακτορείο εφημεριδών, Β. Κων/νου
Ιδέες Καφέ
Μανδρακοίκος
Baccara
Ηλεκτρονικοταγερδάκι
Coffee Island
• Γρεβενά
Δημαρχείο
Zoomserie
Εστιατόριο Αυλαίς
Hδύγειυσαν
Station streetwear
Καστοριά
Καστοριά
Βιβλιοπωλείο ΑΛΠΑ
Βιβλιοθήκη ΤΕΙ
Nautical Hall
The passenger
Αρχοντικό Ορζολογόπουλος
Μαεστρο in Caffè
Ίδατες Art Café & Shop
Φλόρινα
Florina Travel
ΚαφέΡαζο
Σχολή Καλών τεχνών Φλόρινας
The Factory καφέ γκαλερί
Σύγχρονο περίπτερο
Δ.Κ. Βιβλιοθήκη Φλόρινας
«Βασίλειος Πιτόσκας»

Ευγορε Direct
Περίπτερο Λίγιο απ' όλα

• ΑΜΥΝΤΑΙΟ
Κέντρο Τύπου Σφακιανάκη

• ΑΡΓΟΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟ
Βιβλιοχαρτοπωλείο Σαναλιδής
Αεροδρόμιο

• ΣΕΡΒΙΑ
Κέντρο Τύπου Σαββίδη
Home Café Bar
Πολιτιστικό Κέντρο
Κοινοφελούς Επιχείρηση

• ΒΕΛΒΕΝΤΟ
Αίγυγμο- AlldayCafé
Μετόκι

• ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Μέγαρο Μουσικής
Οβερσεν, Λεωφόρος Νίκης 2
Nautical Hall
The Caravan Ρέιμπελου 1
ΥΨΙΛΟΝ, Εδέσσης 5
Η ντόνγκαρα, Αρμενοπούλου 26
Fata Morgana, Φιλίππου 1
Κινηματογράφος Βακούρα,
Μικαήλ Ιωάννου 8
ΣΤΕΡΕΟ, Δημόφρου Βαμβακά 3-5
ΥΨΙΛΟΝ, Εδέσσης 5
Μουσείο Φωτογραφίας

• ΑΘΗΝΑ
Εθνική βιβλιοθήκη-Τέριμμο

Σταύρος Νιάρκος
Αερόστατο, Πτολεμαίων 4
(Πλατεία Προσκόπων)
Βρυσάκι Χώρος Τέχνης και Δράσης,
Βρυσακίου 17, Μοναστηράκι

• Σιάτιστα
Περίπτερο Κλεισιάρης, (έναντι Δημαρχείου)
Δημαρχείο
Ξενοδοχείο Αρχοντικό
Παπαθωμάς ΗΛΜΑΚ

• Δ.Ε. ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ
Σιάτιστα
Δημαρχείο
περίπτερο Κλεισιάρης (έναντι Δημαρχείου),
Cafe la casa de café,
Café Jordan,
Καφεείο Αίγλη,
Σούπερ Μάρκετ ΑΡΙΣΤΑ,
MyMarket,
Ψηλικά Γεράνησα,
Πεντοπωλείο Παύτα Ταφαρλή,
ΕΛΤΑ,
Vodafone,
γραφείο ΚΤΕΛ
Πολιόκαστρο-Δαφνερό, Κοινοτικό Κατάστημα
Μικρόκαστρο, Κοινοτικό Κατάστημα

• Δ.Ε. ΝΕΑΠΟΛΗΣ
Νεάπολη Δημοτικό Κατάστημα
Café bar Ti,
Café Center
Κοινοτικό Κατάστημα: Αηδοκιάρι, Αξόκαστρο,
Αλιάκμονας, Ασπροίλα, Βελανιδιά, Δρυόβουνο,
Λευκοθέα, Μεσολογγός, Μολάκα, Πεπονιά,

Ίδιοκτησία: ΟΦΗΛΙΑ ΙΚΕ
Εκδότης:
Βασίλης Τριανταφύλλου
Υπεύθυνη Έκδοσης - Αρχισυνταξία:
Κέλλυ Γρηγοριάδου
Δημόσιες Σχέσεις - Υπεύθυνη Διαφήμισης:
Τάνια Ώπτα
Σχεδιασμός:
Σωτήρης Σιουτζούκης
DRG:
Κορίνα Πριμγκυρίου
Υπεύθυνος Διανομής:
Πέτρος Καραϊσκάς
Εκτύπωση:
NORTH ADVERTISING

Διεύθυνση:
Μεγάλου Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα 50300

Ηλεκτρονική επικοινωνία: gm@myvoio.com
Facebook Page: @MyVoio
Instagram Page: @myvoio
Website: www.myvoio.com
Powered by Together Free Press

Συνεργάστηκαν:
Τάνια Ώπτα, Καλλινίκη Ώπτα, Θεοκάρης Τσάμπουρας,
Γεώργιος Μ. Μπόντας, Αργύρης Παφίλης, Γιώργος
Βάρκας, Θεόδωρος Παπαδόπουλος, Άννα Μπατσά,
Λάζαρος Γ. Κώτσικας, Στέργιος Ζήκας, Κώστας Παπα-
θανασίου, Γιάννης Γιαννίτσας.

-
*Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν υποχρεωτικά την
γνώμη του περιοδικού. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση
ή η ανασυναγωγή ύλης χωρίς προηγούμενη άδεια του
εκδότη.*

-
Αν θέλετε να λαμβάνεται το My Voio στον χώρο σας
μπορείτε να μας ενημερώσετε με τους εξής τρόπους:

- Με email στο gm@myvoio.com
- Με επιστολή στην ταχυδρομική διεύθυνση:
Μεγάλου Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα 50300
- Με μήνυμα στα social media:
Facebook @MyVoio Instagram @
- Τηλεφωνικά στο 2465304933

-
ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ - ΑΓΓΕΛΙΕΣ: gm@myvoio.com

-
Φωτογραφία εξωφύλλου: Μιχάλης Παππάς

MAGOUTES

VINEYARD

Σιάτιστα, Ελλάδα
Τηλ: 6974872179 & +30 2465023236

E-mail: info@magoutes.com
www.magoutes.com

@MagoutesVineyard

@magoutes_vineyard

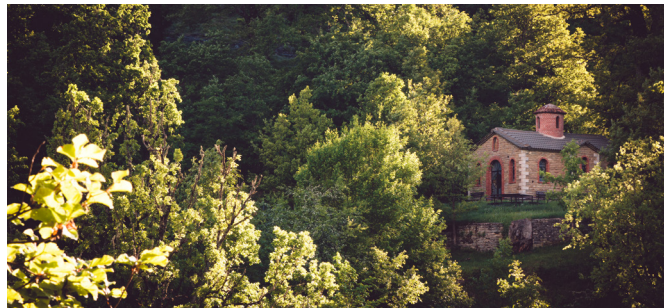

Φωτοδιαδρομές Καλή αντάμωση στο Βόιο

Κείμενο: Βασίλης Παπαδημούλης

📷 Θανάσης Γαύρος

Αντικρίζοντας τον λευκό σταυρό έμβλημα της Σιάτιστας, περιμένω σε κάθε στροφή να αποκαλυφθεί το αντικείμενο του πόθου μου. Από μικρό παιδί, όταν το λεωφορείο σταματούσε στην «Μπάρρα» άνοιγα τα μάτια μου διάπλατα και με μοναδικό καρδιοχτύπι-όπως και τώρα φώναζα: Το ΒΟΙΟ!

Ο χρόνος σ' αυτή την γωνία της Ελλάδος έχει σταματήσει και μια γλυκιά νοσταλγία σε ταξιδεύει στον τόπο των πετρόκτιστων σπιτιών, εκκλησιών και σχολείων, του γαλάζιου ουρανού, των δασών της καστανιάς, του άγριου και σκληρού τοπίου.

Το Βόιο είναι περικυκλωμένο από βουνά και μπλεγμένο στον τεράστιο κίνδυνο της ερήμωσης. Τα χωριά του γαντζωμένα σε βουνοπλαγιές, πέτρινα και λιτά αλλά δυστυχώς μετράς στα δάκτυλα τους ανθρώπους και τα ανοικτά παραθυρόφυλλα. Αλλά μόλις φθάσεις στο Βόιο θα αναπνεύσεις και θα αναζωογονηθείς.

Στο Βόιο θα ηρεμήσεις θα γαλπνεύσεις και θα ζήσεις όλες τις εποχές του χρόνου. Στην αλλαγή του καιρού παίρνουν μέρος όλες οι αισθήσεις. Όταν σταματάει το τζιτζικί το τραγούδι του, τα δένδρα θροίζουν και ο ουρανός γεμίζει μαύρα σύννεφα. Το ψιλόβροχο πέφτει βάλσαμο. Η μυρωδιά της βρεγμένης γης, ένα δώρο της φύσης όλο πιο δυσεύρετο. Η μελαγχολική μελωδία του φθινοπώρου σιγοντάρει την αρμονία της φύσης που μέσα στην μουντάδα της σε ξετρελάνει με απίθανους χρωματισμούς. Χάνεται εκείνο το ζωηρό πράσινο χρώμα και σχηματίζονται ανάμεσα διάφορα σχέδια με κίτρινες, καφέ και βαθυκόκκινες αποχρώσεις. Νομίζεις πως καθημερινά, ένα αόρατο χέρι ζωγραφίζει τα χρώματα των δένδρων, ενώ οι χώροι από τα κίτρινα φύλλα χορεύουν

ανάλογα με τις διαθέσεις του αέρα στις άκρες των δρόμων. Ο χειμώνας σκληρός και ρεαλιστής βγάζει στην φόρα όλα τα εσκαμμένα αθέλπτα. Ο χειμώνας εδώ κρατάει έξι μήνες. Είναι η πιο μελαγχολική και η πιο ποιητική εποχή. Η εποχή του κρύου, των κομμένων ανασών και του τζακιού. Η θαλπωρή του τζακιού και η μυρωδιά του καμένου ξύλου φέρνει αναμνήσεις από μια ατμόσφαιρα με γεύση πορτοκαλιού, κανέλας, κάστανου και ψητής πατάτας. Μια πολύχρωμη εποχή, άλλοτε ασημένια από τους βρεγμένους δρόμους και τα γκριζα σύννεφα, άλλοτε πορτοκαλί από τα φώτα το βράδυ και άλλοτε κάτασπρη από το χιόνι. Η φύση τον Χειμώνα έχει μια ηρεμία, μια γαλήνη και περιμένει το σύνθημα της Άνοιξης.

Την Άνοιξη το τρελό πανηγύρι της φύσης σε παρασέρνει στο ρυθμό του και νιώθεις την καρδιά σου να αλαφραίνει, την ζωή να ανοίγεται μπροστά σου γεμάτη υποσχέσεις και ελπίδα. Την άνοιξη όλα είναι όμορφα. Το διαλαλούν τα χελιδόνια και τα πρώτα μπουμπούκια στους αγρούς. Ο ερχομός της αλλάζει το σκηνικό καθώς όλα είναι πιο φωτεινά και μεταμορφωμένα.

Ήλιος, ζέστη φεγγαρόλουστα βράδια. Στο καλοκαίρι δεν ταιριάζουν οι περιπέτες λέξεις και τα ανούσια επίθετα. Το καλοκαίρι θέλει να το γευτείς, να γίνεις πιο ευθύς πιο απελευθερωμένος και να χάνεσαι στην δύνη του. Εκεί κρύβεται και η μαγεία του.

Το καλοκαίρι στο Βόιο είναι κοινωνικό γεγονός. Είναι το αντίμαμα των ξενιτεμένων. Είναι η ανάσα στα ξεχασμένα χωριά του. Είναι πανηγύρια και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Είναι οι γεμάτες γειτονίες, τα ανοικτά σπίτια και οι φωνές των παιδιών. Είναι ο ήχος του κλαρίνου που διαπερνά την σιωπή των βουνών. Όσοι λοιπόν δεν έχετε γνωρίσει το Βόιο είστε χαμένοι γιατί εκτός από την ζεστή φιλοξενία και το χαμόγελο των απλοϊκών ανθρώπων του, θα αποκτήσετε και βαθιά γνώση για την φύση και τα βουνά του.

Καλή αντάμωση στο Βόιο...

Με ιδιαίτερη χαρά, οι εταιρείες **Nobilis Pro AE** και **Energy Construction IKE** ανακοινώνουν την έναρξη της συνεργασίας τους στον κλάδο των Φωτοβολταϊκών Συστημάτων με την ίδρυση της εταιρείας **NOBIL ENERGY SOLAR IKE**

Η **Nobilis Pro AE** (Τσιάμης Γεώργιος), με 50 χρόνια πείρας στο χώρο των μεταλλικών και των ενεργειακών κατασκευών, έχει ως σήμερα ολοκληρώσει με επιτυχία πάνω από 120 έργα φωτοβολταϊκών πάρκων σε ολόκληρη την Ελλάδα, έχοντας αναπτύξει ιδιαίτερη εξειδίκευση στην κατασκευή και εγκατάσταση βάσεων σε φωτοβολταϊκά πάρκα.

Η **Energy Construction IKE** (Τσιοκάρας Νικόλαος) συγκαταλέγεται στις πρώτες εταιρείες που δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα των φωτοβολταϊκών στην Ελλάδα και εξειδικεύεται στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και υποσταθμών για μεγάλα φωτοβολταϊκά πάρκα, έχοντας μέχρι σήμερα πάνω από 650 έργα στο ενεργητικό του.

Με τη συνεργασία αυτή, κάθε επενδυτής που επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί στην επικερδή δραστηριότητα των φωτοβολταϊκών θα μπορεί να λάβει πραγματικά ολοκληρωμένες και άμεσες λύσεις, εκμεταλλευόμενος τη συνδυασμένη πείρα και τεχνογνωσία των δύο εταιρειών.

Παρότι τα φωτοβολταϊκά πάρκα σήμερα αποτελούν μια από τις πιο αξιόπιστες επενδυτικές επιλογές, υπάρχουν κίνδυνοι που πρέπει να αποφευχθούν ώστε η επένδυση να είναι εγγυημένη και με τη μέγιστη δυνατή απόδοση.

Ως εκ τούτου, η νέα εταιρεία **Nobil Energy Solar** αναλαμβάνει τον πλήρη έλεγχο για την επιτυχία του έργου – από τον σωστό σχεδιασμό, τη σύσταση του φακέλου για το ΔΕΔΗΕ και την αδειοδότησή του, μέχρι την χρηματοδότηση και την πλήρη κατασκευή του, ενώ ταυτόχρονα φροντίζει πλήρως για την κατάλληλη συντήρηση κάθε φωτοβολταϊκού πάρκου.

NOBIL ENERGY SOLAR IKE ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

- _ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (ΘΗΣΕΩΣ) 46-48 ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΚ 17676
- _ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΟΚΙΟ ΑΛΜΥΡΟΥ - 290χλμ Αθηνών Θεσσαλονίκης, Κροκίο Αλμυρού ΤΚ 37100
- _ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ, ΚΟΖΑΝΗ – Μ.Αλεξάνδρου 34 ΤΚ 50300

2100105440 _ 2422021825 _ 2465304930
coo@v-act.gr • marketing@nobilenergysolar.com

www.nobilenergysolar.com

Τα αρχοντικά της Σιάτιστας

της Καλλινίκης Ώπα, αρχιτέκτονα, υποψ. δρ. Παν/μίου Πατρών

Η Σιάτιστα, ορεινή κωμόπολη του νομού Κοζάνης, είναι κτισμένη, ανάμεσα σε άφυτες, καμπύλες βουνοκορφές, στις νότιες πλαγιές του όρους Άσκιου. Η ύπαρξη του οικισμού αναφέρεται από τα πρώτα χρόνια της οθωμανικής κατάκτησης. Σε όλη τη διάρκεια της οθωμανικής κυριαρχίας, ο οικισμός της Σιάτιστας διατήρησε αμιγή ελληνικό πληθυσμό. Η επαρχία Ανασελίτσας, στην οποία υπαγόταν από τον 17ο αιώνα, μετονομάστηκε σε επαρχία Βοΐου, τη δεκαετία του 1920.

Από τον 17ο αιώνα, η Σιάτιστα αναδείχθηκε σε βιοτεχνικό κέντρο, με την ανάπτυξη της γουνοποιίας, της υφαντικής τέχνης και της αμπελοκαλλιέργειας. Η ανάγκη διάθεσης των προϊόντων της οδήγησε στην ανάπτυξη εμπορικών δραστηριοτήτων, μέσω κερσαίων οδών, στα μεγάλα αστικά κέντρα της βόρειας Βαλκανικής και της Δυτικής Ευρώπης, όπως συνέβη και με άλλες πόλεις της Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνη, Καστοριά, Εράτυρα, Βλάστη, Κλεισούρα, κλπ). Γύρω στα 1810, η Σιάτιστα αριθμεί περίπου διακόσιους εμπορικούς οίκους που διενεργούν εμπόριο με την Αυστρία και τη Βενετία. Το εμπόριο επιφέρει οικονομική άνθηση και πνευματική ανάπτυξη στην πόλη. Τον 18ο αιώνα, που αποτελεί την εποχή της μεγάλης ακμής της πόλης, κτίζονται, εκτός από μία πληθώρα εκκλησιών, πλούσια αρχοντόσπιτα, σύμβολα εξαστισμού και γοήτρου των Σιατιστινών εμπόρων.

Τα αρχοντικά σπίτια της Σιάτιστας χαρακτηρίζονται από ξεχωριστό αρχιτεκτονικό ύφος, με τα πιο σπουδαία και αντιπροσωπευτικά να χρονολογούνται στα μέσα του 18ου αιώνα. Η κατασκευή τους βασίζεται στη χρήση της πέτρας και του ξύλου και ανατίθεται, από τους πλούσιους εμπόρους, στα περιπλανώμενα μπουλούκια των περιφημων μαστόρων της Δυτικής Μακεδονίας και της Ηπείρου. Το σύνολο της κατασκευής απονέει έντονο φρουριακό χαρακτήρα. Επάνω σε ένα ψηλό, συμπαγές λίθινο υπόβαθρο, αναπτύσσεται, με έντονες προεξοχές, η ελαφριά κατασκευή του διάτρητου από παράθυρα ορόφου.

Κάθε αρχοντικό εντάσσεται σε ευρύχωρη πλακόστρωτη αυλή, τον νουβρό, που περικλείεται από ψηλό μαντρότοιχο. Σ' αυτή βρίσκονται τα βοηθητικά κτίσματα του σπιτιού, το μαγειριό, οι αποθήκες, οι στάβλοι, τα πηγάδια και τα κιόσκια. Στις γραπτές ή ανάγλυφες επιγραφές που συναντώνται στις όψεις των αρχοντικών, μνημονεύονται, μαζί με τη χρονολογία ανέγερσης του σπιτιού, το όνομα του ιδιοκτήτη, και, μερικές φορές, του πρωτομάστορα.

Από τη βαριά δρύινη εξώθυρα του σπιτιού, καρφωτή με μεγάλα γύφτικα καρφιά, που ασφαλίζει εσωτερικά με συρόμενη ξύλινη αμπάρα, οδηγείται κανείς στη μεσιά, πλακόστρωτη εσωτερική αυλή με μεγάλο ύψος. Στο ισόγειο βρίσκονται τα μαγαζιά και τα κατώγια με τα βαένια για το κρασί. Στο μεσοπάτωμα, βρίσκονται οι χειμωνιάτικοι οντάδες και ο λιακός, χώρος υποδοχής, που επικοινωνεί οπτικά με τη μεσιά και χωρίζεται από αυτή με ελαφριά τοξοστοιχία. Μία διαφορετική κλίμακα οδηγεί στα καλοκαιρινά δωμάτια και στο ανώι του ορόφου, κεντρικό χώρο κυκλοφορίας και υποδοχής, που προορίζεται για εκδηλώσεις. Από τα τέσσερα δωμάτια που πλαισιώνουν το ανώι, τα μεσημβρινά αποτελούν τους καλούς οντάδες (μπας οντά) και προεξέχουν με σαχνισιά στην κύρια όψη. Ένας μακρύς διάδρομος ανάμεσα στα δωμάτια της μίας πλευράς, οδηγεί στο αναγκαίο (τουαλέτα), που προεξέχει στην πλάγια όψη.

Το εσωτερικό των δωματίων και των χώρων υποδοχής, διακοσμείται με ξύλινες επενδύσεις και τοιχογραφίες που συνθέτουν ένα επιβλητικό σύνολο. Οι μεσάντρες, ερμάρια για την αποθήκευση στρωσιδιών και σκευών, φέρουν ξύλινα επιζωγραφισμένα αμπαλωτά κανάτια, ενώ στη ζωφόρο που σχηματίζεται επάνω από το γείσο που περιτρέχει τα δωμάτια, η λαϊκή ζωγραφική βρίσκει τη γνήσια έκφρασή της. Ανάμεσα σε μπαρόκ συνθέσεις με άνθη, φανταστικά τοπία και παραστάσεις από την ελληνική μυθολογία, αγαπημένο θέμα αποτελούν οι ξακουστές πολιτείες της Ανατολής και της Δύσης, συνυφασμένες με την πρόοδο και την ευημερία. Τα παράθυρα επιστέφουν πολύχρωμοι φεγγίτες δημιουργώντας ένα εντυπωσιακό αποτέλεσμα. Οι ξύλινες επιζωγραφισμένες οροφές, που συντίθενται με γεωμετρικά μοτίβα επηρεασμένα από ισλαμικά πρότυπα, συμπληρώνουν το σύνολο. Τα τζάκια των δωματίων αποτελούν κεντρικό διακοσμητικό στοιχείο και γίνονται αντικείμενο εξαιρετικών συνθέσεων, με επιρροές από την Ανατολή.

Στις όψεις των αρχοντικών, η λευκή επιχρισμένη επιφάνεια των σαχνισιών διακοσμείται με ποικίλα σχέδια και ζωγραφικές συνθέσεις. Τα ξύλινα καμπύλα φουρούσια των σαχνισιών και η έντονη προεξοχή της στέγης ζωντανεύουν την όψη.

Τα αρχοντικά της Σιάτιστας φθάνουν μέχρι τη σημερινή εποχή λόγω της άριστης κατασκευής τους, απηχώντας την εποχή της ακμής της πόλης. Η λειτουργική οργάνωση και η μορφή τους ακολουθεί τύπους εξελιγμένους μίας καθαρά αστικής αρχιτεκτονικής.

Μιχάλης Παππάς

Η εξερεύνηση της παράδοσης με δυνατές οπτικές εικόνες

Επιμέλεια: Κέλλυ Γρηγοριάδου

Μιχάλης Παππάς

«Σε έναν πολιτισμό που είναι αποκομμένος από τις ρίζες του στο χώμα, παραγεμισμένος με ανούσια πράγματα και τυφλός από τις άκαρπες επιθυμίες, η κάμερα μπορεί να γίνει ένας δρόμος εξέλιξης του εαυτού μας, ένα μέσο για να ανακαλύψουμε εκ νέου όλες τις εκφάνσεις της βασικής μορφής που είναι η φύση, η πηγή μας».

Edward Weston

Ο Μιχάλης Παππάς, αποτυπώνει φωτογραφικά την «άλλη πλευρά» της Ελλάδας, εμπνέει, κινητοποιεί και έχει μια εντυπωσιακή ικανότητα να βλέπει πέρα από την κοινοτυπία ερμηνεύοντας την παράδοση, τα ήθη και έθιμα του κάθε τόπου που επισκέπτεται. Παραδοσιακές στολές, μυστηριακό φως και ήρωες συνθέτουν έναν φωτογραφικό κόσμο που μπλέκει το σήμερα στο χθες. Ο Μιχάλης μέσα από την οπτική του και την παρατηρητική του ικανότητα γεφυρώνει χάσματα και δημιουργεί εναλλακτικές θεωρήσεις για την πολιτιστική ανάπτυξη και την καλλιτεχνική δημιουργία. Δημιουργεί σε όλους μας την ανάγκη να επιστρέψουμε στις ρίζες μας

Το ξεκίνημα

Βρήκα μια αναλογική μηχανή που πούλαγε ένας φίλος μου στο χωριό και κυριολεκτικά ξεκίνησα να καίω τα φιλμ και να δοκιμάζω... Αυτοδίδακτα, χωρίς καμία γνώση στη φωτογραφία. Θυμάμαι τον πατέρα μου που είχε φέρει μια φωτογραφική μηχανή από τον Καναδά και μας φωτογράφιζε. Κάπως με γοήτευε αυτή η συνήθεια και έτσι άρχισα να το σκέφτομαι και να ψάχνω τρόπους να βγάξω καλύτερες φωτογραφίες. Η πρώτη συμβουλή που δέχτηκα, ήταν το να τοποθετώ μέσα στο κάδρο ό,τι μου αρέσει και όπως μου αρέσει. Αυτή η συμβουλή που κατά κάποιο τρόπο με διαμόρφωσε φωτογραφικά ήταν από τον πατέρα μου, που έλεγε πως αν το τελικό αποτέλεσμα ικανοποιεί πρώτα εμένα, τότε σίγουρα θα αρέσει και στον κόσμο.

Η φωτογραφία

Η προσέγγιση του θέματος είναι αυτή που παίζει τον πιο σημαντικό ρόλο. Αυτό σημαίνει πως στη φωτογραφική διαδικασία δηλαδή την αναζήτηση της φόρμας, του περιεχομένου, του φωτός και των χρωμάτων, το τελικό κλικ είναι ακριβώς το «τελικό στάδιο» άρα προηγείται η όλη δουλειά που συνεπάγεται ατελείωτων ωρών μελέτης. Η σύνθεση, δηλαδή ο συνδυασμός φόρμας και περιεχομένου είναι η πιο βασική μου επιδίωξη ως φωτογράφου. Στόχος μου είναι να δημιουργήσω δυνατές εικόνες, τόσο από τεχνικής άποψης όσο και από άποψη περιεχομένου, που ενδεχομένως να μην είναι εύκολο ή να μη χρειάζεται να αποκωδικοποιηθούν και να αποδομηθούν γιατί τότε θα χάσουν κάτι από τη μαγεία τους. Οι αισθητικές φόρμες και η τεχνική που ακολουθώ προσαρμόζονται κάθε φορά για να συνθέσουν ένα νέο αποτέλεσμα το οποίο με ενδιαφέρει να βρει ανταπόκριση και να κάνει εντύπωση στο κοινό. Ένα έργο που παραμένει διαχρονικό και ζωντανό είναι ένα έργο που βρίσκεται σε συνεχή τέλεση, αυτό λοιπόν θεωρώ πως καθορίζει την καλή φωτογραφία, η δύναμη που έχει να κάνει τους θεατές να σκέφτονται, να φανταζονται, να ερμηνεύουν.

Mitos & Ethos

Συστηματικά ξεκίνησα γύρω στο 2010 να φωτογραφίζω έθιμα και να ταξιδεύω σε αρκετά μέρη της Ελλάδας κυρίως απομακρυσμένα. Έψαχνα να βρω πού γίνονται δρώμενα και διάφορα έθιμα και πήγαινα χωρίς καμία άλλη προετοιμασία. Εκείνη την περίοδο φοιτούσα στη σχολή φωτογραφίας και προσπαθούσα να βρω θεματολογία και να συγκεντρώσω υλικό που θα αξιολογούσα αργότερα. Συνειδητοποίησα πολύ σύντομα ότι οι εικόνες με αυτό το περιεχόμενο ήταν πολύ δυνατές χωρίς καν να έχουν υποστεί επεξεργασία. Αυτή λοιπόν ήταν και η αρχική μου έμπνευση. Ένας κόσμος γεμάτος συμβολισμούς που εκ πρώτης όψης δεν έβγαζε νόημα, όμως, όσο τον γνωρίζεις τόσο κάθε λεπτομέρεια έχει τη δική της σημασία. Αυτό το υλικό από τα έθιμα και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων έφερε την ιδέα του «Ηθους». Αυτό το έργο είχε την ιδιαιτερότητα του αυτοσχέδιου και αυθόρμητου εφόσον

αποτύπωνε στιγμιότυπα από έθιμα, δρώμενα, γλέντια- πανηγύρια ακόμη και τελετουργίες που γίνονταν στα μέρη όπου πήγαινα, χωρίς σκηνοθεσία, χωρίς κάποια οργάνωση από εξωτερικό παράγοντα ή θεσμό.

Η συνθήκη της πανδημίας του Κορωνοϊού, έφεραν την ιδέα ενός νέου πρότζεκτ που στο επίκεντρο θα ήταν πια το ένδυμα. Ο Μίτος/ το νήμα της Ελλάδας είναι μια έμπνευση που έχει μεγαλύτερο βαθμό σκηνοθεσίας ενώ αναδεικνύονται καλύτερα οι υφές του ενδύματος που έρχεται σε πρώτο πλάνο. Το ένδυμα αποτελεί ένα σύστημα συμβολικής επικοινωνίας που δίνει πληροφορίες για την κοινωνική ταυτότητα ατόμων και πολιτισμικών ομάδων. Είναι μια γλώσσα επικοινωνίας που λειτουργεί σε δύο επίπεδα: την υλικότητα και την έννοια. Μέσα από τις δομές, τις μορφές και τα υφολογικά στοιχεία των ενδυμάτων γίνονται εμφανείς οι πολιτισμικοί κώδικες της εκάστοτε κοινωνίας σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο. Η παράδοση και το παρελθόν ως ιδεολογικοί λόγοι αποτελούν σύμβολα με πολλαπλές σημασίες και αυτός είναι ο λόγος που θεωρώ πολύ σημαντική αυτού του είδους τη φωτογραφία. Άλλωστε τα ενδύματα σήμερα έχουν χάσει στις περισσότερες περιπτώσεις τον λειτουργικό τους ρόλο και βρίσκονται ως εκθέματα του παρελθόντος στις ενδυματολογικές συλλογές των μουσείων.

Η Σιάτιστα

Στη Σιάτιστα εμπλούτισα το φωτογραφικό έργο Μίτος εντάσσοντας τα αρχοντικά ενδύματα στο αστικό τοπίο, κάτι που μέχρι στιγμής δεν είχα κάνει. Το φυσικό και πολιτισμικό τοπίο της Σιάτιστας συνθέτουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της που εντυπωσιάζει τον επισκέπτη, υπέροχη πόλη με πραγματικά υπέροχη φιλοξενία που αξίζει να επισκεφθεί κάποιος.

Το χθες και το σήμερα, οι ρίζες μας, η παράδοση και η ιστορία, τα έθιμα και οι παραδόσεις, όλα δεμένα να επικοινωνούν έναν τόπο που διατηρεί την κληρονομιά του, μεταλαμπαδεύοντας εικόνες, διαδρομές, γεύσεις, ήχους σε κάθε του κρυφή γωνιά. Ένας χορός αλλοτινός με στοιχεία σύγχρονα που στη μέση του στέκει η Σιάτιστα, αρχοντική και πολύτιμη.

Αρχοντικό Δόλγκηρα

Το αρχοντικό χτίστηκε αρχές του 1700 και ανήκε στην οικογένεια του εμπόρου Δημητρίου Δόλγκηρα ο οποίος λόγω του επαγγέλματός του, ταξίδευε πολύ συχνά στην κεντρική Ευρώπη, στην Κωνσταντινούπολη και την Σμύρνη. Το 1840 ανακαίνισε το σπίτι φέρνοντας λαϊκό ζωγράφο από την Κωνσταντινούπολη, ο οποίος το ζωγράφισε και το στόλισε περίτεχνα. Η τελευταία ανακαίνιση του αρχοντικού έγινε το 1888 όπως αναγράφεται και στο αέτωμα το οποίο δεσπόζει στην πρόσοψή του.

Παραχωρήθηκε από τους κληρονόμους του στον Μορφωτικό Πολιτιστικό Σύλλογο Σιάτιστας "Μαρκίδες Πούλιου" ο οποίος ανέλαβε την αναστήλωση και την ανακαίνιση του, με μελέτη και

επίβλεψη του αρχιτέκτονα Γεωργίου Σαμαρνώτη, δημιουργώντας στο εσωτερικό του μια σπάνια λαογραφική συλλογή με αντικείμενα 200 και πλέον ετών, καθιστώντας το ταυτοχρόνως το μοναδικό επιπλωμένο αυτή τη στιγμή αρχοντικό της πόλης.

Ο τρόπος με τον οποίο έχει διακοσμηθεί, σε συνδυασμό με τον πλούσιο γεμάτο από υπέροχα χρώματα ζωγραφικό του διάκοσμο, γεννά μια ιδιαίτερη ζεστασιά και ταξιδεύει πίσω στον χρόνο τον κάθε επισκέπτη, δίνοντάς του την αίσθηση ότι μπαίνει σε ένα πλήρως λειτουργικό και ζωντανό σπίτι.

Για να επισκεφτείτε το Αρχοντικό Δόλγκηρα, επικοινωνήστε: Κα Βασιλική Σιάσιου, Αντιπρόεδρος του συλλόγου 6946834005

Το αρχοντικό της Πούλκως και ο κοσμοπολίτικος αέρας της Σιάτιστας

Κείμενο: **Θεοχάρης Τσάμπουρας**,
Αρχαιολόγος Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης,
Δρ. Βυζαντινής Αρχαιολογίας

Το αρχοντικό της Πούλκως στη Σιάτιστα δεν είναι τυχαία το κορυφαίο σε επισκεψιμότητα μνημείο στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης. Συμπυκνώνει με εξαιρετικό τρόπο τα βασικά τυπολογικά χαρακτηριστικά των αρχοντικών της Δυτικής Μακεδονίας αποτελώντας ένα από τα πιο όμορφα και αρμονικά σύνολα κοσμικής διακοσμητικής της ύστερης μεταβυζαντινής περιόδου. Χτισμένο την έκτη δεκαετία του 18ου αιώνα η διώροφη οικία χτίστηκε κατά πάσα πιθανότητα για την οικογένεια εμπόρων Εμμανουήλ, αγοράστηκε όμως στη συνέχεια από την οικογένεια Πουλκίδη, απ' όπου προέκυψε και το όνομα «της Πούλκως». Το 1966 το αρχοντικό απαλλοτριώθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο με σκοπό να εξασφαλιστεί η συντήρησή του, η οποία ολοκληρώθηκε από την Εφορεία Ημαθίας στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΣΠΑ 2007-2013.

Η ζωγραφική του αρχοντικού είναι πραγματικά εντυπωσιακή και εκτός από το εσωτερικό του κτηρίου κοσμεί και ορισμένες από τις ανώτερες επιφάνειες των εξωτερικών του όψεων. Μπορεί να εντοπίσει κανείς σε αυτή στοιχεία της οθωμανικής διακοσμητικής (σχηματοποιημένα δέντρα, ανθοστάβες, βάζα με λουλούδια σε χαμηλά ξύλινα έπιπλα, φρούτα, αραβουργήματα) όπως επίσης και λεπτομέρειες δυτικής εμπνεύσεως ή σκηνές και στοιχεία από την καθημερινή ζωή της εποχής (μπαρόκ cartouches, άμαξες, καράβια, καμπαναριά με πελαργούς, απόψεις πόλεων, μία σχημα-

τοποιημένη απόδοση της Κωνσταντινούπολης βασισμένη σε ένα χαρακτηριστικό που απεικονίζει τη Μονή Βατοπεδίου ρολόγια, οικιακά σκεύη). Η ποικιλία της διακόσμησης των τοιχογραφημένων επιφανειών επεκτείνεται στα περίτεχνα τζάκια, τα πολύχρωμα βιτρό, τις διακοσμήσεις σε γύψο, τις πλούσια διακοσμημένες οροφές, τις ξύλινες γεμάτες φυτικά μοτίβα επιφάνειες, τα λιθανάγλυφα και τα ξυλόγλυπτα του αρχοντικού.

Το αρχοντικό της Πούλκως αντικατοπτρίζει με ακρίβεια τον κοσμοπολίτικο αέρα που έπνεε στην Σιάτιστα το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα. Ο Άγγλος περιηγητής William Martin Leake, που επισκέφθηκε τη Σιάτιστα το 1805, την περιγράφει ως έναν οικισμό όπου «κάθε οικογένεια έχει ένα μέλος της με έδρα του ως έμπορος στην Ιταλία, την Ουγγαρία, την Αυστρία και σε άλλα μέρη της Γερμανίας και ελάχιστοι από τους γηραιότερους δεν έχουν περάσει δέκα ή δώδεκα χρόνια της ζωής τους σε αυτές τις χώρες. Τα γερμανικά ομιλούνται ευρέως, όσο σχεδόν και τα ιταλικά». Η φωτογράφιση του παρόντος περιοδικού θυμίζει επίσης τις ιδιαίτερες ενδυματολογικές προτιμήσεις των γυναικών της Σιάτιστας, όπως τις περιγράφει ο Γάλλος περιηγητής François Charles Hugues Laurent Rouquerville στις αρχές του 19ου αιώνα: «Όσον αφορά τις γυναίκες [της Σιάτιστας] δεν θα μπορούσα να πω από πού έχουν πάρει τα μοντέλα τους, για να αλλάζουν την εμφάνισή τους έτσι με τις μεταμφιέσεις που φορούν [...] Για να πάρει κανείς μια ιδέα από την υπερβολή των τάσεων της μόδας, πρέπει να δει της Μακεδονίτισσες της Σιάτιστας [...] Με μια τόσο περίεργη περιβολή δεν υπάρχει αμφιβολία (τόσο είναι δυνατή η αυτοκρατορία της μόδας) ότι οι ίδιες θεωρούν πως είναι πολύ κομψές».

Την ύλη αυτή πολιτιστική κληρονομιά της Σιάτιστας όπως και τον μοναδικό καλλιτεχνικό πλούτο της έχουμε απώτερο στόχο να γνωρίσουμε σε όλους τους επισκέπτες του αρχοντικού. Επειδή όμως προτεραιότητά μας είναι η νέα γενιά και οι μικροί μας επισκέπτες η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης σχεδιάζει για τη νέα σχολική χρονιά ένα νέο πρωτοποριακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Αρχοντικό της Πούλκως και στο Αρχοντικό Μαλιόγκα στη Σιάτιστα.

Το Αρχοντικό της Πούλκως στη Σιάτιστα είναι ανοικτό καθημερινά (ωράριο 8:30-15:30) και το Αρχοντικό Μαλιόγκα της Σιάτιστας επισκέψιμο τις ίδιες ώρες κατόπιν συνεννοήσεως με τους φύλακες (τηλ. 24610/25903, 2465021352). Ισχύουν εισιτήρια: 3 ευρώ (ολόκληρο), 2 ευρώ (μειωμένο) και με ελεύθερη είσοδο σε συγκεκριμένες ημέρες του χρόνου, ειδικές κατηγορίες επισκεπτών, μαθητές και νέους των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ηλικίας έως 25 ετών.

Η Σιάτιστα χθες και σήμερα

Κείμενο: **Γεώργιος Μ. Μπόντας**

Τέως Δ/ντης της Μανουσειού Δημόσιας Βιβλιοθήκης Σιάτιστας.

Λαογράφος -Συγγραφέας

Η Σιάτιστα είναι μια εξέχουσα πόλη με διαχρονική παρουσία. Η φωτοδότρια πόλη της Δυτικής Μακεδονίας και προμαχάνας του Ελληνισμού, μια από τις πιο προικισμένες πόλεις της χώρας μας, που διατηρεί τη ζωντάνια και γοητεύει τους επισκέπτες. Ξέρει να υποδέχεται, να φιλοξενεί, να δημιουργεί και να θυμίζει.

Η πόλη είναι έδρα Μητροπόλεως με την επωνυμία Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης. Διαιρείται λόγω της μορφολογικής σύστασης της σε δυο συνοικίες τη Χώρα και τη Γεράνεια, τις οποίες η οικιστική ανάπτυξη έχει ενώσει. Στην κάθε συνοικία δεσπόζει και ένα καμπαναριό και έχει πληθυσμό 5.490 κατοίκους (Απογραφή 2011).

Αμφιθεατρικά κτισμένη σε υψόμετρο 950 μέτρων στο βουνό Βέλλια, που αποτελεί προέκταση της οροσειράς του Σινιάτικου ή Άσκιου Όρους, απέχει 28 χιλιόμετρα από την Κοζάνη, 4 χιλιόμετρα από τον κόμβο της Εγνατίας οδού και αποτελεί τον ιδανικότερο σταθμό για τον επισκέπτη, που κατευθύνεται στα Γρεβενά, τα Γιάννενα και την Καστοριά. Η Σιάτιστα κτίστηκε στις αρχές του 15ου αιώνα από κατοίκους των γύρω περιοχών, που έψαχναν ασφαλές καταφύγιο από τους τουρκικούς διωγμούς. Αργότερα ο τόπος δέχτηκε κατοίκους από τη Μοσχόπολη, το Σούλι, τη Θεσσαλία, τον Μοριά και από άλλες περιοχές. Σημαντική είναι η συμβολή της στους αγώνες εναντίον όλων των κατακτητών. Στους παλιούς χρόνους, αλλά και στους νεότερους δεν υστέρησε σε προσφορές και ανέδειξε γενναίους αγωνιστές. Η Σιάτιστα όμως γίνεται και πνευματικό κέντρο με την ίδρυση ανώτερου σχολείου, απ' όπου ξεπήδησαν πολλοί διαπρεπείς επιστήμονες και γενικότερα άνθρωποι των γραμμάτων. Ανέδειξε πολλούς και μεγάλους ευεργέτες, οι οποίοι έκτισαν σχολεία, Εκκλησίες, Πνευματικό Κέντρο, Κέντρο Υγείας, Τουριστικό Ξενοδοχείο, Διοικητήριο όπου στεγάζονται τα γραφεία του Δήμου Βοΐου, άφησαν κληροδοτήματα προσφέροντας ολόκληρες περιουσίες για την εξυπηρέτηση των συμπατριωτών τους και του κοινωνικού συνόλου.

Παραδοσιακός οικισμός η Σιάτιστα, με εκκλησίες του 18ου αιώνα, με παλαιότερη την Αγία Παρασκευή και Αγία Αικατερίνη (1677), που αποτελεί ένα αξιόλογο μνημείο μεταβυζαντινής τέχνης. Φωτεινά δείγματα της παλιάς ακμής και της ευδαιμονίας της Σιάτιστας αποτελούν τα επιβλητικά και πολυύμνητα αρχοντικά της, που είναι τα καλύτερα των Βαλκανίων και αποτελούν πράγματι την πολιτιστική μας κληρονομιά και ταυτότητα. Κτίστηκαν τον 18ο και 19ο αιώνα και μαρτυρούν το υψηλό βιοτικό και πολιτιστικό επίπεδο των κατοίκων της. Είναι μνημεία ανεκτίμητης αξίας με ανυπολόγιστους εθνικού, πολιτιστικούς και ιστορικούς θησαυρούς. Σήμερα η Σιάτιστα καλεί τον επισκέπτη να γνωρίσει τη Μανούσειο Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη, που είναι από τις

σπουδαιότερες Ελληνικές Βιβλιοθήκες. Διαθέτει σπάνιες εκδόσεις του 15ου, 16ου, 17ου, 18ου, 19ου αιώνα καθώς και πολλά χειρόγραφα νομικού και θεολογικού περιεχομένου. Τα παλιότερα βιβλία της Βιβλιοθήκης είναι Αριστοφάνους Κωμωδία ενέα, Βενετία 1498, Θουκυδίδου «Ξυγγραφή» και Ξενοφώντος Ελληνικά, Βενετία 1502 έως 1504 και Ομήρου άπαντα 1504, εκδόσεις Άλδου Μανούτιου. Την Ιστορική Παλιοντολογική Συλλογή που στεγάζεται στο Ιστορικό Τραμπάντζιο Γυμνάσιο της Σιάτιστας με απολιθώματα που ανήκουν σε προβοσκιδωτά, που έζησαν στην περιοχή μας εκατοντάδες χιλιάδες και εκατομμύρια χρόνια πριν, δίνοντας στοιχεία κυρίως για την εξέλιξη και εξαφάνισή τους, καθώς και για τον πλούτο της προϊστορικής κληρονομιάς του Τόπου. Επίσης το Βοτανικό Μουσείο του Ορειβατικού Συλλόγου Σιάτιστας «Ο ΜΠΟΥΡΙΝΟΣ», που είναι έργο μοναδικό για τα Ελληνικά δεδομένα και στεγάζεται στο Ιστορικό Τραμπάντζιο Γυμνάσιο Σιάτιστας με ενδημικά φυτά της Κοιλιάδας του Μεσιού Νερού του όρους Μπούρινου.

Εντύπωση προκαλεί το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Σισανίου και Σιατίστης με εικόνες του 16ου, 17ου, 18ου, 19ου αιώνα, καθώς και βιβλία που έχουν τυπωθεί στη Βενετία και Κων/πολη. Το Λαογραφικό Μουσείο στο αρχοντικό Δόλγκρα του Μορφωτικού και Πολιτιστικού Συλλόγου Σιάτιστας «Μαρκίδες Πούλιου» και την επισκέψιμη παραδοσιακή κατοικία, ιδιοκτησίας Τατιάνας Ντέρου -Τσιότσιου με πλούσιο λαογραφικό υλικό της Σιάτιστας. Την έκθεση φωτογραφίας από την φύση και τις δραστηριότητες του Συλλόγου Φιλιππων Φυσιολατρών Σιάτιστας.

Ο επισκέπτης βρίσκει ακόμα στη Σιάτιστα τα διάσπαρτα στη πόλη καταστήματα γούνινων και δερμάτινων ενδυμάτων, εκτροφεία, τυροκομικά προϊόντα και εκλεκτά κρασιά, όπως το πλιαστό της, ένα κρασί που βοηθάει στην σωματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου.

Η Σιάτιστα είναι αστείρευτη πηγή παράδοσης και πολιτισμού, έχει όμορφα εξωκκλήσια, το Μοναστήρι της Ιεράς Μονής Παναγίας Μικροκάστρου και τα μαγευτικά φύση του Μπούρινου, όπου σας περιμένει ένα παραδοσιακό καταφύγιο κτισμένο μέσα σε πεύκα και έλατα σε υψόμετρο 1.300 μέτρων. Μια πόλη παλιά και νέα. Ένα στολίδι της ανθρώπινης δραστηριότητας στην αγκαλιά της φύσης, ένας υποδειγματικός τόπος για τον Ελληνισμό, ένας τόπος που συνδυάζει την παραγωγικότητα, τη δημιουργικότητα και την πνευματικότητα με τρόπο θαυμαστό.

Οι Καβαλάρηδες του Δεκαπενταύγουστου

Ήθη και έθιμα σημεία αναφοράς, που διατηρούνται αναλλοίωτα από γενιά σε γενιά κι εναρμονίζουν το χθες με το σήμερα, χάρη στη ζωντάνια και ευλάβεια των ανθρώπων του.

Ένα από τα γραφικότερα έθιμα της πατρίδας μας, που συνδυάζει με αρμονία και ευγένεια το θρησκευτικό με το πολιτιστικό στοιχείο, το έθιμο των καβαλάρηδων του Δεκαπενταύγουστου, έχει τις ρίζες του στην εποχή της τουρκοκρατίας και αποτελεί μία γιορτή σταθμό για την πόλη της Σιάτιστας και τους κατοίκους της. Ένα έθιμο που έχει γίνει θεσμός κι αναβιώνει κάθε χρόνο με τον ίδιο ζήλο, το ίδιο κέφι και την ίδια πίστη στην παράδοση, αγνοώντας τη φθορά του χρόνου και συνδέει τους καβαλάρηδες με την παράδοση του τόπου και την θρησκευτικότητα των Σιατιστινών.

Η μεγαλοπρέπεια με την οποία γιορτάζεται το έθιμο των καβαλάρηδων γοητεύει κάθε επισκέπτη και δείχνει την ξεχωριστή πολιτιστική ταυτότητα της Σιάτιστας, μια πόλης όπου η μουσική παράδοση αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της πόλης και συνοδεύει ήθη και έθιμα δίνοντας μια ιδιαίτερη νότα σε όλες τις εκδηλώσεις.

Ψάχνεις προϊόντα και υπηρεσίες ενέργειας, προσφορές που σε συμφέρουν και άψογη εξυπηρέτηση;

Θα τα βρεις όλα στο κατάστημα μας στην περιοχή
Λ. Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα
Τηλ 2465304931
info@v-act.gr

Ώρες Λειτουργίας
ΔΕΥ-ΠΑΡ
09.00-14.00 & 18.00-21.00
ΣΑΒ 09.00-14.00

Με τη βοήθεια των εξειδικευμένων ενεργειακών συμβούλων **WATT+VOLT**, θα βρεις αυτό που ταιριάζει στη δική σου ενέργεια!

ΟΠΤΙΚΑ
ΚΑΚΑΛΗ
ΦΑΚΟΙ ΕΠΑΦΗΣ

Πλατεία Τρια Πηγάδια 19 - ΣΙΑΤΙΣΤΑ
τηλ.: 2465 022 022
kakalioptica@gmail.com

Πεντάλοφος: Το ξακουστό μαστοροχώρι του Βοΐου και το ταξίδι του Πραμόριτσα

Κείμενο: Αργύρης Παφίλης

 Θανάσης Γαύρος

«Βόιο. Αυτός ο θαυμαστός βουνίσσιος κόσμος, είναι γεμάτος καρδιά και ζωή. Ξεκινάει από την κορυφή του Ζουπανιώτικου Αϊ Λιά, λούζεται στα νερά του Σκοτωμένου νερού, και κουβαλώντας άρωμα από το ατρύγητο θυμάρι, περνάει πάνω από τις φολιδωτές στέγες του Ντόλου, χαϊδεύει τις ρυτιδωμένες πέτρες του γεφυριού της Σβόλιανης, δρασκελάει τα μονοπάτια των Κυρατζήδων, παίρνει μαζί του τα τραγούδια των μαστόρων, τα σμίγει με τον αχό του Πραμόριτσα και ανηφορίζει και πέφτει πάνω και τους λευκούς τρούλους της Αγιά Τριάδας και ακουμπά στα πόδια της Παναγιάς και στους παλιούς μπαζέδες της».

Εκεί που η Δυτική Μακεδονία συναντά την Ήπειρο και η κραταιή Πίνδος διακλαδίζεται και φτάνει ως τους μικρούς εύφορους κάμπους του Αλιάκμονα, ορθώνεται το όρος Βόιο.

Πετρώματα της μολλάσσας, του ασβεστόλιθου, του οφιόλιθου και άλλα, αποτελούν την γεωλογική συγκρότηση του Βοΐου που σε συνδυασμό με τις κλιματολογικές συνθήκες δημιούργησαν μια εντυπωσιακή ποικιλία κλωρίδας σε όλες τις ζώνες.

Απέραντα δάση από οξιές, μακεδονικά έλατα, βελανιδιές και καστανιές καλύπτουν τις κοιλάδες και τις πλαγιές των βουνών. Σπάνια ενδημικά αγριολούλουδα συμπληρώνουν τη φύση και φλερτάρουν με το τοπίο.

Σ' αυτόν τον άχραντο τόπο ξεδιπλώνουν την ιστορία τους τα φημισμένα μαστοροχώρια του Βοΐου.

Κυρίαρχος της περιοχής, ο πολύστροφος Πραμόριτσα, παραπόταμος του Αλιάκμονα.

Δύο οι κυρίως κλάδοι που σχηματίζουν τον κορμό του ποταμού. Ο ένας έχει το ξεκίνημά του κάτω από την κορυφή του Ζουπανιώτικου Αϊ Λιά, στη περιοχή Φτέρη και την περιοχή Σιουλίστ.

Ο άλλος κλάδος έχει τις πηγές του στην Νιριγκίτα.

Με το υδάτινο διάβα του χαράζει φαράγγια, κινεί νερόμυλους, ποτίζει χωράφια, μαστορεύει τοπία και γίνεται ταξιδευτής.

Πάνω πάνω στέκει ο ιστορικός Πεντάλοφος, αντίκρυ ο Βυθός βυθισμένος στα δάση του Καραουλιού, το Δίλοφο με τα πυργόσπιτα και ανάμεσα σε δρυς η πανοραμική Αγία Σωτήρα.

Ο κορμός του Βοΐου με τα κλαδιά και τα παρακλάδια του, ήταν χαραγμένος με λιθόστρωτα μονοπάτια. Αυτές οι στράτες που

ενωνόταν με το τεράστιο δίκτυο δρόμων ήταν η επικοινωνία των ανθρώπων με τα γύρω χωριά και τις πόλεις. Τούτα τα μονοπάτια ακολουθούσαν τα μπουλούκια των μαστόρων, οι ζωγράφοι, οι ξυλογλύπτες, οι Κυρατζήδες και οι κτηνοτρόφοι.

Ένα από τα πολυσύχναστα μονοπάτια του Βοΐου ήταν αυτό που ακολουθεί το ρου του ποταμού Πραμόριτσα και που ονομάζεται το ταξίδι του Πραμόριτσα.

Γι' αυτούς που αναζητούν δράση κι ηρεμία κοντά στη φύση, το ταξίδι του Πραμόριτσα είναι μια πρόσκληση και μια πρόκληση. Με την κατάλληλη προετοιμασία και τον απαραίτητο εξοπλισμό (αθλητικά παπούτσια, σακίδιο, νερό, φρούτα, φωτογραφικές μηχανές) και ακολουθώντας απλούς κανόνες θα βιώσετε μοναδικές εμπειρίες και δυνατές συγκινήσεις.

Το συνολικό μήκος της διαδρομής είναι 15 χλμ και ξεκινά από το μοναστήρι της Αγίας Τριάδας, διασχίζει τους παραδοσιακούς οικισμούς Βυθό, Πεντάλοφο, Αγία Σωτήρα και καταλήγει στο γεφύρι της Σβόλιανης. Μπορεί ο επισκέπτης να διασχίσει όλο το μήκος του μονοπατιού ή κάποια τμήματά του ανάλογα με τον χρόνο και τις αντοχές του.

ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΣ

Ο ιστορικός παραδοσιακός οικισμός του Πενταλόφου βρίσκεται σε υψόμετρο 1060μ. Το μεγαλύτερο μαστοροχώρι της Μακεδονίας. Την συνεχή κατοίκηση του από τους αρχαίους χρόνους μαρτυρούν τα οικιστικά λείψανα στην Γκραντίσκα αλλά και όστρακα της Εποχής του Σιδήρου. Ο Πεντάλοφος δημιουργήθηκε από την συνένωση των γύρω κτηνοτροφικών οικισμών κατά τον 17ο αιώνα. Ο Μητροπολίτης Νεόφυτος στον κώδικα της Μητροπόλεως Σισανίου και Σιατίστης στα 1797 το αναφέρει ως μια από τις πέντε κωμοπόλεις του Βοΐου και με την ονομασία Ζουπάνι με μαχαλάν Ντόλο.

Η ιστορία του Πενταλόφου είναι γεμάτη από σκληρούς αγώνες ιδιαίτερα στα χρόνια του Μακεδονικού Αγώνα και στην περίοδο 1940-41, του Ελληνοϊταλικού πολέμου, όπου οι θρυλικές Γυναίκες της Πίνδου, φορτωμένες με πυρομαχικά και τρόφιμα, αναρριχώνται στα απρόσιτα φαράγγια της Πίνδου ενισχύοντας τον ελληνικό στρατό.

Ο τόπος κλειστός, σπαρμένος βουνά, δάση και λιθάρια. Η φύση του εδάφους, οδήγησε ένα μεγάλο ποσοστό του αντρικού πληθυσμού να ασκήσει συστηματικά το επάγγελμα του χτίστη του πελεκητή. Οι ικανοί αυτοί μάστοροι, όργωναν κυριολεκτικά ολόκληρη τη βαλκανική αλλά και χώρες της Ασίας, χτίζοντας μεγαλόπρεπα αρχοντικά, περίτεχνες εκκλησίες, βρύσες, καστρομοναστήρια και έξεψαν τα ποτάμια στις στενοποριές τους υψώνοντας μονότοξα και πολύτοξα γεφύρια. Από δω κατάγονταν ο μεγάλος αρχιτέκτονας εκκλησιών, Δήμος Ζηπανιώτης και ο περίφημος λιθοξόος Μίλιος Ζουπανιοπολίτης, που άφησαν σπουδαία έργα σε περιοχές του Πηλίου.

Την τέχνη των άξιων μαστοροκαρφάδων θα τη βρεις αποτυπωμένη στις περίτεχνες εκκλησίες με τις στολισμένες αψίδες, στις βρύσες και στην αρματωσιά των διώροφων και τριώροφων σπιτιών που με τα λιακωτά, τα στενά παράθυρα και τα κεντημένα με σταυρούς αγκωνάρια, τινάζουν το πέτρινο ανάστημα τους ψηλά σαν να θέλουν ν' αγγίξουν την βραχωμένη στέγη της Γκραντίσκας.

Για να θαυμάσεις τα νοικοκυρόσπιτα και τους ανθρώπους τους πρέπει να ανοίξεις τις βαριές δίφυλλες αυλόπορτες, να διαβείς μέσα από θολωτές εισόδους, που βγάζουν σε πλακόστρωτες λου-

λουδιασμένες αυλές, να δρασκελήσεις το κατώφλι της φιλοξενίας που ευωδιάζει γλυκό του κουταλιού και να περάσεις στο μυστικό κόσμο των καθημερινών και καλών οντάδων με τα λιθανάγλυφα τζάκια, όπου ο ζουπανιώτης λιθοξόος με τη σμίλη του, αφηγείται ιστορίες με πουλιά, ρόδακες και λουλούδια.

Μετά τον Άγιο Αχίλλειο το μονοπάτι κατφορίζει στον Κάτω μαχαλά και περνά από τον ναό της Αγίας Βαρβάρας που χτίστηκε το 1867. Η είσοδος του ναού με τις πελεκητές κολώνες, τις διακοσμήσεις και το λιθάναγλυφο εξαπτέρυγο στο κέντρο της είναι εξαιρετικής τέχνης.

Η διαδρομή συνεχίζεται περνώντας από ένα υπέροχο δάσος με πελώριες καστανιές, συναντάει την εθνική οδό Κοζάνης - Ιωαννίνων όπου και περνάμε απέναντι για να δροσιστούμε στην Βρύση Σκπης που η ονομασία της σημαίνει "στους κήπους". Το ταξίδι του Πραμόριτσα, ακολουθεί το λιθόστρωτο μονοπάτι, που κώνεται σε ένα τούνελ από πυκνή βλάστηση. Λίγο μετά διακλαδίζεται, δεξιά οδηγεί προς τους Αργαλειούς και αριστερά αφού περάσει το μικρό ρυάκι που έρχεται από τη Σκπης κατφορίζει καγκλωπιά και φτάνει στο Γεφύρι του Ντέρη. Είναι το πρώτο πέτρινο τοξωτό γεφύρι που συναντά το ποτάμι του Πραμόριτσα από το ξεκίνημά του. Το τοπίο μοιάζει με νεραϊδότοπο. Εδώ βρίσκεται ο ερειπωμένος "νερόμυλος του Ντέρη" και η "Δέση του Τίπου" που τροφοδοτούσε με νερό τον μύλο. Το μονοπάτι συνεχίζει και τελειώνει στην εθνική οδό που βρίσκεται σε πολύ μικρή απόσταση από το γεφύρι.

ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ

home stores

ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ • ΕΠΙΠΛΑ • ΣΤΡΩΜΑΤΑ

euronics

Η επιχείρηση **Παπαθωμάς Ιωάννης** εδρεύει στη Σιάτιστα εδώ και 40 χρόνια. Μια οικογενειακή επιχείρηση 2ης γενιάς που έχει ως τομέα δραστηριοποίησης το εμπόριο επίπλου, ηλεκτρικών ειδών, στρωμάτων, μηχανημάτων κι ο,τι αφορά τον οικιακό εξοπλισμό.

Δύο όροφοι καταστημάτων γεμάτοι με όλα όσα χρειάζεται ένα σύγχρονο σπίτι, συνδυάζοντας την άψογη εξυπηρέτηση με πολύ προσιτές τιμές!

Δωρεάν παράδοση σε όλη τη Δυτική Μακεδνία και τη Θεσσαλονίκη

Τόζη 3, Σιάτιστα - Τηλ.: 2465 022 343

150 χρόνια Εκπαιδευτήρια Τσοτυλίου

Επιμέλεια: Τάνια Ώπτα

ΤΟ ΧΘΕΣ, ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΡΙΟ

Ένα σχολείο με τρυφερές αναμνήσεις και νοσταλγία για όσους φοίτησαν και δίδαξαν εκεί. Ένας χώρος που εντυπωσιάζει με την αρχοντιά του κάθε επισκέπτη. Το Οικοτροφείο Τσοτυλίου και το Ιστορικό Γυμνάσιο, όπου σήμερα λειτουργούν και λυκειακές τάξεις, σε έναν ενιαίο αύλειο χώρο, πλαισιωμένο με αθλητικές εγκαταστάσεις, σημείο αναφοράς για το Τσοτύλι του Δήμου Βοΐου. Ένα σχολείο φάρος σε δύσκολους καιρούς για τον ελληνισμό, που μόρφωσε γενιές, που δίδαξε την πειθαρχία, τον σεβασμό και την αγάπη για την πατρίδα.

Η συμπλήρωση των 150 χρόνων από την ίδρυση των Εκπαιδευτηρίων Τσοτυλίου φέτος, γίνεται η αφορμή να ιδρυθεί Μουσείο της Ιστορίας του Γυμνασίου Τσοτυλίου, όπου θα φιλοξενηθεί όλο το υλικό που αφορά τη λειτουργία και την προσφορά του Γυμνασίου και Οικοτροφείου Τσοτυλίου από το 1871 έως σήμερα και βρίσκεται διάσπαρτο στον Ελληνικό χώρο, όπως αντικείμενα που έχουν διατηρηθεί στο διδακτήριο και από αποφοίτους της σχολής, φωτογραφικό υλικό, έγγραφα, τεκμήρια και έντυπα, κειμήλια όπως το Μητρώο 1871, αφηγήσεις γραπτές, ηχογραφημένες ή βιντεοσκοπημένες και οτιδήποτε αναφέρεται στο Ίδρυμα. Το Μουσείο θα περιλαμβάνει τον εκθεσιακό χώρο για το υλικό και μία αίθουσα με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα για την ενημέρωση των επισκεπτών.

Η ιστορία του Σχολείου

Ιδρυτής του Γυμνασίου Τσοτυλίου ήταν ο πατήρ Στέφανος Νούκας, με καταγωγή από τη Δάφνη Βοΐου, εμπνευστής και ιδρυτής της Μακεδονικής Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας (ΜΦΑ), ο οποίος με το έργο του συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση του μακεδονικού ελληνισμού απέναντι στην εθνική καταπίεση και στις ξένες προπαγανδιστικές οργανώσεις.

Η κεντρική θέση του Τσοτυλίου μεταξύ των τριών επαρχιών Καστοριάς, Σισανίου και Γρεβενών ήταν ένας από τους λόγους που επιλέχθηκε η τοποθεσία αυτή ως χώρος έδρας του σχολείου, καθώς και η λειτουργία της αγοράς το Σάββατο, ημέρα με εμπορική κίνηση από τη γύρω περιοχή, που έδινε παράλληλα τη δυνατότητα στους γονείς να βλέπουν τα παιδιά τους που φοιτούσαν εκεί.

Η λειτουργία του σχολείου ξεκίνησε στις 15 Οκτωβρίου 1871, έχοντας 80 μαθητές εκ των οποίων 10 ήταν κορίτσια και 30 οθωμανόπαιδες και αποτέλεσε τον πυρήνα των εκπαιδευτηρίων Τσοτυλίου.

Με την ευγενική χορηγία του Κωνσταντίνου Θωμαΐδη έγινε η αγορά του οικοπέδου για την ανέγερση του διδακτηρίου το 1872 και με την μεσολάβηση του Οικουμενικού Πατριάρχη Ανθίμου Στ' εξασφαλίστηκε η άδεια ίδρυσης της σχολής και ανέγερσης του κτιρίου.

Η θεμελίωση του διδακτηρίου, που χτίστηκε με χαρακτηριστικά της παραδοσιακής μακεδονικής αρχιτεκτονικής, έγινε στις 6 Μαΐου 1873, παρουσία αρχιερέων της περιοχής, ελλήνων και οθωμανών προκρίτων της περιφέρειας και πλήθος κόσμου. Καθοριστικό ρόλο στην προστασία και εποπτεία του σχολείου διαδραμάτισε το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Σημαντική για την πρόοδο και την ανάπτυξη του σχολείου ήταν η παρουσία του διευθυντή Φιλίππου Σακελλαρίου, καθηγητή φιλολογίας από το Ζαγόρι Ιωαννίνων και το άριστο διδακτικό προσωπικό που συνέτελεσε στην κλασική και την πρακτική μόρφωση των μαθητών.

Η φήμη των εκπαιδευτηρίων Τσοτυλίου απλώθηκε σε όλη τη Μακεδονία, την Ήπειρο, τη Θράκη, τη Μ. Ασία και το ελεύθερο ελληνικό βασίλειο από όπου εγγράφονταν μαθητές.

Το Γυμνάσιο Τσοτυλίου αναγνωρίστηκε επίσημα από την Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Αθηνών και το Υπουργείο Παιδείας της Ελληνικής Κυβέρνησης ως ισότιμο με τα Γυμνάσια που λειτουργούσαν στην Ελλάδα την 1η Σεπτεμβρίου 1893 και έκτοτε οι απόφοιτοι του σχολείου μπορούσαν να εγγράφονται στο Πανεπιστήμιο χωρίς εξετάσεις.

Το εκπαιδευτήριο έπαυσε τη λειτουργία του για τέσσερα χρόνια (1877-1881), κατά τη διάρκεια του ρωσοτουρκικού πολέμου, ενώ στα χρόνια του Μακεδονικού Αγώνα υπήρξε κέντρο διαβίβασης μυστικών εγγράφων και επαφών με τους αξιωματικούς απεσταλμένους ως αρχηγούς του αγώνα και σημείο όπου συγκεντρώνονταν οι χρηματικές εισφορές των Ελλήνων κατοίκων της περιφέρειας για τον Μακεδονικό Αγώνα.

Μετά την Μικρασιατική καταστροφή, το μαθητικό δυναμικό του σχολείου αυξήθηκε με προσφυγόπουλα από οικογένειες Ελλήνων προσφύγων που ήρθαν στο Τσοτύλι.

Οι καταστροφές που υπέστη το σχολείο κατά τον Ελληνο-ιταλικό πόλεμο, όταν το Τσοτύλι πυρπολήθηκε από τους Ιταλούς, οδήγησαν στην ανάγκη ανέγερσης νέου διδακτηρίου, το οποίο θεμελιώθηκε το 1928 και ολοκληρώθηκε δύο χρόνια μετά, με έξοδα της Εφορείας του Οικοτροφείου, της κοινότητας Τσοτυλίου, της ΜΦΑ και του Ελληνικού Κράτους.

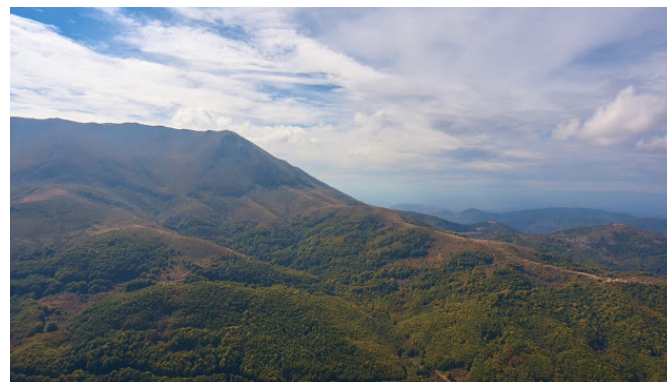
Ευχαριστούμε τον Διευθυντή του Σχολείου κ. Νικόλαο Κατσαούνη για την συνεργασία και την παραχώρηση πληροφοριακού και φωτογραφικού υλικού.

Εράτυρα: φυσιολατρικές διαδρομές στο Σινιάτσικο

Επιμέλεια: Τάνια Ώττα

Το φυσικό περιβάλλον της περιοχής του Ασκίου προσδιορίζεται από το ομώνυμο ορεινό συγκρότημα, το Άσκιο. Στις πλαγιές του Σινιάτσικου, της υψηλότερης κορυφής του, που έχει υψόμετρο 2.111 μέτρα, βρίσκονται οι πανέμορφοι οικισμοί της Εράτυρας, της Γαλατινής, του Καλονερίου, των Ναμάτων, του Πελεκάνου και του Σισανίου. Από τις βόρειες πλαγιές της κορυφής αυτής πηγάζει ο Μύριχος, ο χειμαροπόταμος που διασχίζει το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής του Βοΐου και καταλήγει στον ποταμό Αλιάκμονα.

Με αφετηρία την πανέμορφη Εράτυρα, κωμόπολη με πλούσια ιστορία και φυσική ομορφιά, που βρίσκεται στους πρόποδες του Σινιάτσικου, ο επισκέπτης μπορεί να κάνει διαδρομές στη φύση και να θαυμάσει την άγρια ομορφιά του βουνού, κατάλληλο για ποδηλασία και αναρρίχηση αλλά και να επισκεφθεί το Σπήλαιο με τους σταλακτίτες. Οι λάτρες της ορειβασίας μπορούν να ακολουθήσουν την ορειβατική διαδρομή προς στα Κτίσματα, με τριπλό τείχος προϊστορικής εποχής και μοναδική θέα.

Η Εράτυρα, γνωστή ως Σέλιτσα από το 1927, βρίσκεται στο κέντρο της Δυτικής Μακεδονίας, κοντά στην έξοδο από την Εγνατία Οδό και σε μικρή απόσταση από την Κοζάνη, την Καστοριά, τα Γρεβενά κι είναι εύκολα προσβάσιμη στους επισκέπτες. Η κοινωνική συνοχή, η αρχοντιά, οι περιποιημένες αυλές, η φιλοξενία, το χαμόγελο των κατοίκων της είναι οι πρώτες εικόνες που θα νοιώσει ο επισκέπτης στην Εράτυρα.

Μία περιοχή με ιστορία πολλών χρόνων και με μεγάλη προσφορά στον αγώνα απελευθέρωσης του Έθνους το 1821, που γνώρισε μεγάλη ακμή στα Γράμματα, τις Τέχνες και το Εμπόριο. Έμποροι, κυρατζήδες στην Κεντρική Ευρώπη και τις παραδουνάβιες χώρες μετέφεραν εμπορεύματα και πολιτισμό στις αρχές του 19ου αιώνα.

Στην Εράτυρα ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τα αρχοντικά από τους πλούσιους εμπόρους, προσφορά στην πατρίδα τους και τα σχολεία που χρονολογούνται από το 1699. Εξέχουσα θέση στην ιστορία της Σέλιτσας έχουν οι ξακουστοί Αγιογράφοι - Ζωγράφοι. Η τεχντροπία τους ξεχωρίζει και κοσμεί εκκλησίες και αρχοντικά της Εράτυρας και της ευρύτερης περιοχής, αλλά και αγιογραφίες στο Άγιο Όρος, σε μοναστήρια, ναούς άλλων περιοχών.

Η εκκλησία του Αη Γιώργη στην πλατεία του χωριού είναι το στολίδι της περιοχής. Το υπέροχο ξυλόγλυπτο θολωτό τέμπλο, οι εικόνες και οι αγιογραφίες μέσα ναό και στις κολώνες, δημιουργούν θρησκευτική κατανύξη, σε ένα επιβλητικό μνημείο της Ορθοδοξίας του 19ου αιώνα στην Ελλάδα.

Η ιστορία της Εράτυρας των προηγούμενων αιώνων ξετυλίγεται στο λαογραφικό μουσείο. Το Μοναστήρι του Αγίου Αθανασίου στα ριζά του Σινιάτσικου, με λαμπρή ιστορία, είναι γνωστό και δέχεται καθημερινά επισκέπτες από όλη την Δυτική Μακεδονία. Στο δρόμο προς τον Άγιο Αθανάσιο, βρίσκονται τα εξωκλήσια της Παναγίας και του Αγίου Νικολάου, με μοναδικές τοιχογραφίες του 19ου αι.

Στην πανέμορφη πλατεία της Εράτυρας ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει τον καφέ του, μεζέδες κι ότι άλλο επιθυμεί και να γευτεί την τοπική γαστρονομία με ντόπια κρέατα και εκλεκτά τοπικά κρασιά. Η Εράτυρα φημίζεται για τα γλυκά του κουταλιού, το παγωτό από γνήσια και αγνά προϊόντα τοπικών παραγωγών, το μέλι, τις κυλοπίτες, τα ντόπια κρέατα, τα κομψά γυναικεία γούνινα αξεσουάρ, που μπορεί να βρει ο επισκέπτης σε καταστήματα του οικισμού.

Περισσότερες πληροφορίες για τον επισκέπτη στην ιστοσελίδα www.eratyras.gr

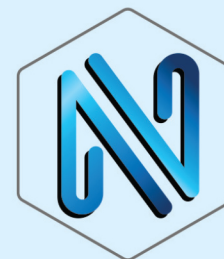
Ευχαριστούμε για την συνεργασία τον κ. Γιώργο Βάρκα.

ΜΕΤΑΛΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ - ΠΡΟΚΑΤ ΣΠΙΤΙΑ

Σε έναν χώρο 2.500 τ.μ. στο Κρόκιο Αλμυρού (290ο χλμ Αθηνών-Θεσσαλονίκης), βρίσκεται η έδρα της εταιρείας **ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ NOBILIS PRO ΑΕ**, η οποία το 2013 συγχωνεύτηκε με την **ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΚΗ ΑΛΜΥΡΟΥ ΑΕ**.

Με συνολική παραγωγή που ξεπερνά τους 2.000 τόνους ετησίως, η εταιρεία μας αναλαμβάνει την εκτέλεση έργων σε όλη την Ελλάδα, ενώ τα τελευταία χρόνια οι δραστηριότητές μας έχουν επεκταθεί και στο εξωτερικό. Το φάσμα των υπηρεσιών που προσφέρουμε περιλαμβάνει:

- Μεταλλικές και μηχανολογικές κατασκευές διαφόρων ειδών
- Κατασκευές μεταλλικών κτιρίων
- Πολυώροφα κτίρια και σύμμεικτες κατασκευές
- Προκατασκευασμένους μεταφερόμενους οικίσκους
- Προκατασκευασμένα σπίτια
- Θαλάμους ψυγείων
- Ειδικές κατασκευές (Πολυκαρβονικά / Plexiglass / Στέγαστρα εισόδων)
- Κατασκευές και εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών πάρκων
- Οπλισμό σκυροδέματος
- Εμπόριο μορφοσιδήρων (κοιλοδοκούς, λαμαρίνες, γυψοσανίδες, ειδή κιγκαλερίας κ.ά.)

ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Από την πρώτη ημέρα λειτουργίας της **Nobilis Pro** επενδύουμε σε νέες, σύγχρονες μεθόδους και εξοπλισμό ώστε οι εργασίες μας να επιτελούνται όχι μόνο με ταχύτητα και ασφάλεια, αλλά και χωρίς κανέναν συμβιβασμό απέναντι στην ποιότητα των έργων μας.

Ενδεικτικά, ο εξοπλισμός μας αποτελείται από: Έναν τηλεσκοπικό γερανό 20 τόνων, τέσσερα φορτηγά με γερανούς, αυτοκινούμενες σκαλωσιές, υδραυλικό ψαλίδι λαμαρίνας, αυτόματη υδραυλική στρατζοπρέσσα, παντογράφο κοπής με οξυγόνο και πλάσμα, αυτόματη γραμμή κοπής και διάτρησης δοκαριών και ένα ζουμποψάλιδο 120 τόνων.

Στόχος μας δεν είναι να παρέχουμε απλώς τις πιο ειλικρινείς, ποιοτικές και συμφέρουσες λύσεις της αγοράς. Αυτό ήταν, είναι και θα είναι υποχρέωσή μας.

Το όραμά μας είναι να δημιουργούμε τις βάσεις που

αναζητάτε ώστε να μπορείτε να χτίσετε το επιχειρηματικό και προσωπικό μέλλον που επιθυμείτε.

Γιατί, με κάθε μας έργο, εξασφαλίζουμε σιγουριά και ασφάλεια όχι μόνο για εσάς αλλά και για τους εργαζομένους, τις οικογένειες και την τοπική σας κοινωνία.

Τη μελέτη καθώς και την εκτέλεση των έργων αναλαμβάνει το άριστα εξειδικευμένο προσωπικό μας που αποτελείται από σχεδιαστές, μηχανολόγους μηχανικούς και επαγγελματίες τεχνίτες όπως: πιστοποιημένους ηλεκτροσυγκολλητές, μονταδόρους, χειριστές ανυψωτικών μέσων, εναερίτες, εργοδηγούς, στρατζαδόρους και χειριστές εργαλειομηχανών.

Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με την 50ετή μας παρουσία στο χώρο των τεχνικών κατασκευών, εγγυώνται ένα πράγμα: ότι το έργο σας βρίσκεται στα χέρια ανθρώπων που σέβονται την προσπάθεια, την επένδυση και τα όνειρά σας σαν να ήταν δικά τους.

NOBIL PRO ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

- _ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (ΘΗΣΕΩΣ) 46-48 ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΚ 17676
- _ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΟΚΙΟ ΑΛΜΥΡΟΥ - 290χλμ Αθηνών Θεσσαλονίκης, Κρόκιο Αλμυρού ΤΚ 37100
- _ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ, ΚΟΖΑΝΗ – Μ.Αλεξάνδρου 34 ΤΚ 50300

2100105440 _ 2422021825 _ 2465304930
coo@v-act.gr • tsiamis@nobilispro.net

<https://nobilispro.net/>

Η τοπική μας κλωρίδα, πλούτος μοναδικός και αναντικατάστατος

Κείμενο και Φωτογραφία: Παπαδόπουλος Θεόδωρος - Δασολόγος Περιβαλλοντολόγος, MSc Βοτανικής-Γεωβοτανικής

Στη Δυτική Μακεδονία, στη Βόρεια Ελλάδα, βρίσκεται ο Μπούρινος. Μικρός σε σχέση με τα γύρω του βουνά σε ύψος και έκταση, μεγάλος σε φυσικό κάλλος και ποικιλότητα κλωρίδας και πανίδας. Δεν τον γνωρίζουν πολλοί όμως τον αγαπούν ιδιαίτερα οι κάτοικοι του Βοΐου, οι οποίοι ζουν κοντά του και βλέπουν καθημερινά τον ήλιο να ανατέλλει από την κορυφή του.

Δεν πρόκειται για ένα βουνό αλλά για οροσειρά που ξεκινά από την κοιλάδα της «Μπάρας» και φτάνει μέχρι την Ιερά Μονή Ζάβορδας προς τα νοτιοανατολικά. Η ψηλότερη κορυφή, στα 1866 μέτρα είναι ορατή από άκρη σ' άκρη στις περιφερειακές ενότητες Κοζάνης και Γρεβενών.

Η κλωρίδα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλότητα σε σχέση με την έκτασή του και ασυνήθιστα μεγάλο αριθμό ενδημικών φυτών, τα οποία δεν βρίσκονται πουθενά αλλού στον κόσμο.

Στην περιοχή έχουν βρεθεί μέχρι στιγμής τουλάχιστον 1000 είδη και υποείδη φυτών. Τα 30 από αυτά είναι ελληνικά ενδημικά. Βρίσκονται μόνο στη χώρα μας, ενώ 10 από αυτά είναι τοπικά ενδημικά, τα οποία βρίσκονται μόνο στο όρος.

Για την προστασία και διατήρηση της μοναδικής κλωρίδας και της σπάνιας βλάστησης και πανίδας που φιλοξενεί ο Μπούρινος, έχει συμπεριληφθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών "Natura 2000".

Πέρα από τον μεγάλο αριθμό ενδημικών φυτών, τα οποία είναι σπάνια λόγω περιορισμένης εξάπλωσης, πολλά είδη και υποείδη βρίσκονται υπό καθεστώς νομικής προστασίας, όπως το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981 «Περί προστασίας της αυτοφυούς Κλωρίδος και Άγριας Πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και Ελέγχου της Ερευνήσεως αυτών».

Τα είδη φυτών που βρίσκουμε εκεί μπορούμε να τα δούμε από κοντά σε μορφή φυτικού δείγματος στη Βοτανική Συλλογή Σιάτιστας, η οποία στεγάζεται στο υπέροχο ιστορικό κτίριο του Τραμπάντζιου Γυμνασίου.

Εκεί θα βρούμε τα τοπικά ενδημικά *Drymocallis longisepala* subsp. *longisepala*, *Hesperistheophrastis* subsp. *rechingeri*, *Onosma elegantissima*, *Peucedanum vourinense*, *Silene parnassica* subsp. *vourinensis*, *Silene vulgaris* subsp. *vourinensis*, *Stachys goulimyi* και *Viola vourinensis*.

Θα βρούμε επίσης φυτά εξαιρετικής ομορφιάς, τα οποία χρησιμοποιούνται ως καλλωπιστικά σε όλο τον κόσμο όπως τα κρίνα *Lilium martagon* και *Lilium chalcedonicum*, φαρμακευτικά όπως η λαδανιά *Cistus creticus*, πάρα πολλά αρωματικά όπως το βουνίσιο τσάι *Sideritis scardica*, το φασκόμυλο *Salvia officinalis* και το γιαννάκι *Salvia sclarea*. Θα βρούμε δένδρα και θάμνους, ξυλοπαρωγά όπως το μαυρόπευκο *Pinus nigra* και το έλατο *Abies borisii-regis*, καρποφόρα όπως η ελληνική σαρβιά *Sorbus graeca* και εκατοντάδες ακόμα.

Τα τελευταία χρόνια, με τη ραγδαία αλλαγή του περιβάλλοντος και την ανάγκη προσαρμογής του ανθρώπου σε ολόένα και δυσκολότερες συνθήκες, γίνεται σιγά σιγά συνείδηση όλο και περισσότερων ότι οι φυσικοί πόροι είναι απαραίτητοι και όχι ανεξάντλητοι. Το φυσικό περιβάλλον είναι το τελευταίο καταφύγιο κάθε ζωντανού οργανισμού και πολύ γρήγορα μπορεί να γίνει από φιλικό εχθρικό ή ακόμα και να καθεί τελείως, αφήνοντας πίσω «κρανίου τόπο», στον οποίο σίγουρα δε μπορεί να επιβιώσει ο άνθρωπος.

Ένα πλούσιο και υγιές περιβάλλον, το οποίο συντηρεί μεγάλη ποικιλία φυτών και ζώων σε ισορροπία, μπορεί να προσφέρει στον άνθρωπο εξαιρετική ποιότητα ζωής, με πλούτο και υγεία.

Lilium martagon

Onosma elegantissima

Onosma elegantissima

Silene parnassica subsp. vourinensis

Silene vulgaris subsp. vourinensis

Viola vourinensis

Sideritis scardica

Sorbus graeca

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο συνδυασμός εκμετάλλευσης και διατήρησης. Η καλύτερη γνώση του τόπου μας και η έγνοια, ώστε να μη πάρουμε περισσότερα από όσα μπορεί να μας δώσει σήμερα, γιατί είναι αδύνατο να προβλέψουμε με βεβαιότητα, πόσα θα μπορεί να μας δώσει την επόμενη ημέρα.

Όλα όσα απολαμβάνουμε προέρχονται από τη φύση και είναι ψευδαίσθηση ότι μπορούμε να την ελέγχουμε απόλυτα και να τη μεταχειριζόμαστε με απλυστία. Αυτή η νοοτροπία οδήγησε σε απώλεια πολλών φυσικών πόρων, ενώ διαρκώς αναζητούνται νέοι. Τα φυτά καθορίζουν την τροφή, τη στέγη και την υγεία μας. Η χώρα μας σε αυτό τον τομέα είναι καλά προικισμένη. Μπορούμε να τα αυξήσουμε και θα είμαστε εμείς οι κερδισμένοι. Να τα καλλιεργήσουμε και να τα απολαύσουμε. Αυτά θα μας δώσουν απλόχερα τους σπόρους, τα παιδιά τους.

- Φυτοπροστατευτικά προϊόντα
- Γεωργικά μηχανήματα
- Σπόροι
- Λιπάσματα
- Είδη κήπου
- Ζωοτροφές
- Μελέτες

Ξανθοπούδου Αργυρώ

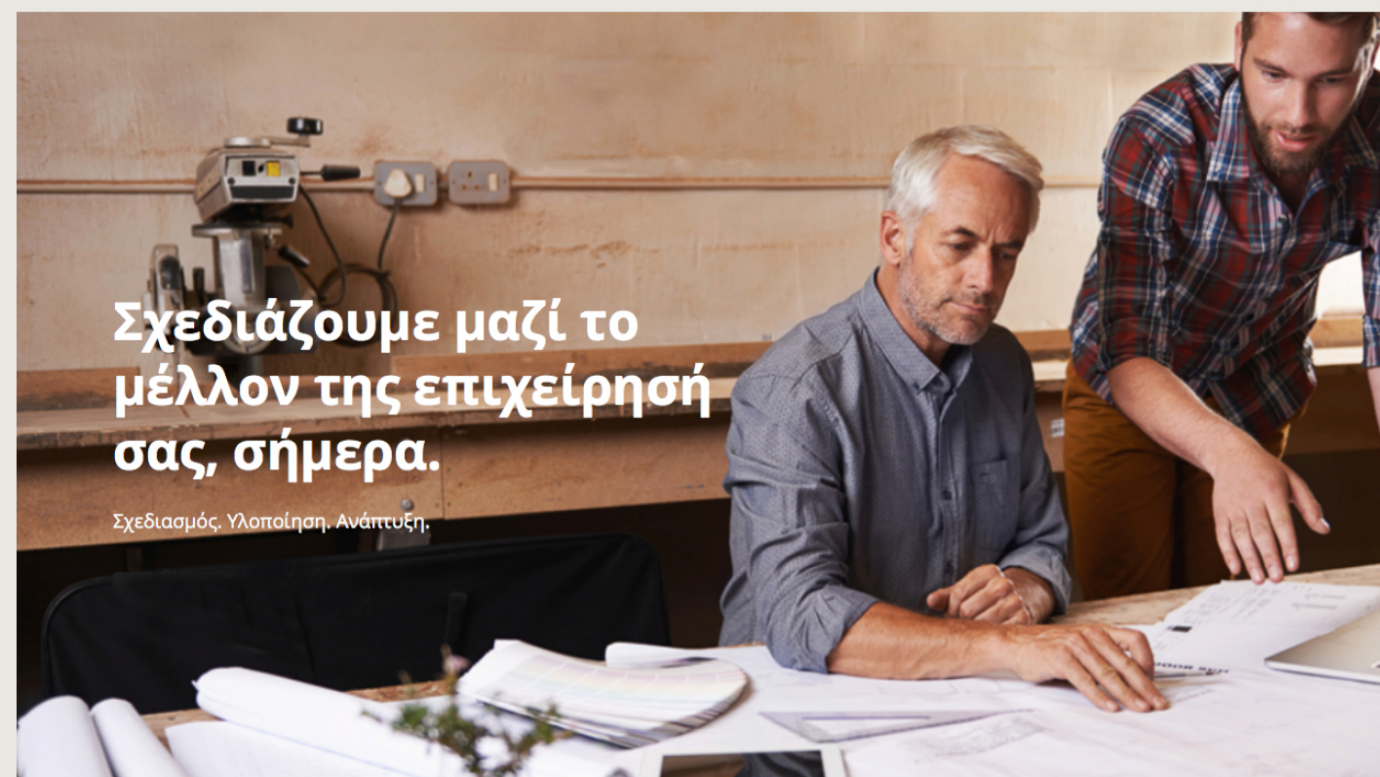
Τεχνολόγος Γεωπόνος - Μελετήτρια

T. 2468 022 870 F. 2468 022 411

K. 6983 040 865

Αναλήψεως 6, Νεάπολη Κοζάνης

E. aw.agriculture@gmail.com

Σχεδιάζουμε μαζί το μέλλον της επιχείρησής σας, σήμερα.

Σχεδιασμός, Υλοποίηση, Ανάπτυξη.

Η V-Act δραστηριοποιείται στο χώρο της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και μελετητικού έργου απευθυνόμενη σε λιανική παροχή υπηρεσιών, αλλά και σε επιχειρήσεις και οργανισμούς που επιζητούν την οργανωτική τους αναβάθμιση μέσω της εκπόνησης και εφαρμογής σύγχρονων συστημάτων Οργάνωσης και Διοίκησης.

Πιστεύουμε ότι κάθε επαγγελματίας πρέπει να αναπτύσσει την επιχειρηματική του δραστηριότητα χωρίς φραγμούς και εμπόδια. Να έχει την δυνατότητα, ανεπηρέαστος από φορολογικά, λογιστικά και νομικά ζητήματα, να δημιουργήσει μια λειτουργική, επωφελή και με συνεχή εξέλιξη εταιρεία. Να επενδύει τον χρόνο του και να επικεντρώνεται στην λήψη στρατηγικών αποφάσεων που θα αποφέρουν κέρδος και ανάπτυξη.

Σύντομα και σε Σέρβια, Πτολεμαίδα, Κοζάνη, Καστοριά, Φλώρινα, Γρεβενά.

Προσφερόμενες Υπηρεσίες προς τον Επιχειρηματία και τον Πολίτη

- Επιδοτήσεις (ΕΣΠΑ-Αναπτυξιακός- Προγράμματα Ε.Ε)
- Αναδιαρθρώσεις Επιχειρηματικών -Καταναλωτικών - Στεγαστικών Δανείων.
- Αναδιοργάνωση Επιχειρήσεων - Μελέτες Επιχειρηματικών Σχεδίων.
- Αρχιτεκτονικές Μελέτες-Επίβλεψη-Κατασκευή
- Ανακαινίσεις - Διακοσμήσεις -Μηνιαίες-Εξαμηνιαίες Ετήσιες Συντηρήσεις Μονοκατοικιών & Ξενοδοχείων.
- Εξειδικευμένοι Καθαρισμοί - Σπιτιών & Βιοτεχνιών - Εργοστασίων - Αποξηλώσεις.
- Άδειες - Δόμηση - Ρυθμίσεις Αυθαιρέτων.

Βιοκλιματικός Σχεδιασμός - Ενεργειακές Μελέτες

- Εκτιμήσεις Ακινήτων - Real Estate.
- Ενεργειακά Πιστοποιητικά.
- Ενοικίαση & Διαχείριση Κατοικιών - Ξενοδοχείων.
- Λογιστικά -Φοροτεχνικά.

Ακεραιότητα - Εμπιστευτικότητα - Μακροχρόνιες σχέσεις -Ποιτικές υπηρεσίες Άριστο δυναμικό - Καινοτόμες λύσεις

V-Act
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ | ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ

_ Θ.Νέγη 16, Αθήνα TK 11743 - T. 2100105440

_ Λ. Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα. TK 50300 - T. 2465304930

info@v-act.gr • www.v-act.gr

Ώρες Λειτουργίας Δευ-Παρ 09.00-14.00 & 18.00-21.00 - Σαβ 09.00-14.00

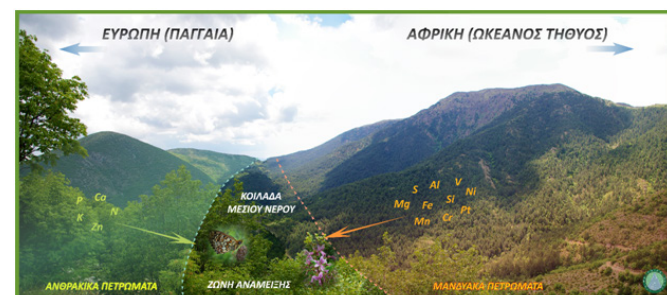
Το Γεωπάρκο Γρεβενών - Κοζάνης στο Παγκόσμιο Δίκτυο UNESCO

Γράφει η Επιστημονική ομάδα Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης:
Δρ. Άννα Ράσσιου, Γεωλόγος - Ντίνα Γκίκα, Γεωλόγος M.Sc - Άννα Μπατσά, Γεωλόγος M.Sc

Το Γεωπάρκο Γρεβενών-Κοζάνης αποτελεί το όο και νεότερο στην Ελλάδα, στις 22 Απριλίου 2021 ανακοινώθηκε η ένταξή του στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων UNESCO. Τα ήδη αναγνωρισμένα Παγκόσμια Γεωπάρκα UNESCO είναι αυτό της Λέσβου, του Ψηλορείτη, της Σπείρας στην Κρήτη, του Χελμού-Βουραϊκού στην Πελοπόννησο και του Βίκου-Αώου στην Ήπειρο. Την έμπνευση του Γεωπάρκου Γρεβενών-Κοζάνης είχε η Δρ. Γεωλογίας Άννα Ράσσιου, η οποία με την επιστημονική της ομάδα μελετά πάνω από 45 χρόνια τη γεωλογία της περιοχής. Συντονιστής φορέας του Γεωπάρκου είναι η ANKO Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.-Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τα Γεωπάρκα αποτελούν περιοχές που διαθέτουν γεωλογικά μνημεία με διεθνή σημασία και αναγνώριση (γεώτοποι). Δημιουργήθηκαν από τοπικές πρωτοβουλίες, με στόχο να διατηρηθεί και να προστατευθεί το σύνολο των χαρακτηριστικών του φυσικού και πολιτισμικού τους πλούτου, με έμφαση στην ανάδειξη της αλληλεπίδρασης μεταξύ του αβιοτικού και έμβιου περιβάλλοντος και την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των ιδιαίτερων στοιχείων της γεωλογικής κληρονομιάς. Στόχο των Γεωπάρκων αποτελεί η αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ως εργαλείο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης.

Η έκταση του Γεωπάρκου Γρεβενών-Κοζάνης είναι περίπου 2.500 km², περιλαμβάνει τα παλαιότερα πετρώματα της Ελλάδος αλλά και τους πιο πρόσφατους σχηματισμούς. Εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Βοίου, οι περιοχές που χωροθετούνται εντός του Γεωπάρκου είναι αυτές του Βούρινου (Σιάτιστα-Παλιόκαστρο - Δαφνερό) και του Πενταλόφου (Πεντάλοφος-Δίλοφο). Το Γεωπάρκο χαρακτηρίζεται από θέσεις αξιοσημείωτης Γεωκληρονομιάς, τα "Γεωθαύματα", τα οποία πρέπει να διαφυλαχθούν τόσο για τη γεωλογία τους, όσο και την ιστορική τους αξία.

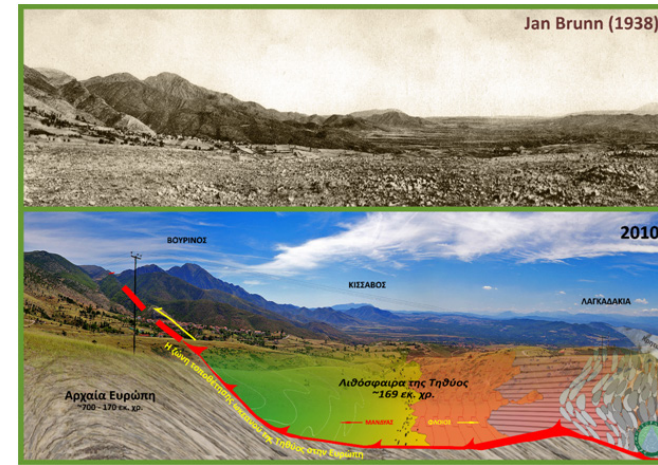
Βούρινος: Η Σύγκρουση των Τεκτονικών Πλακών

Κύριο και πιο αντιπροσωπευτικό χαρακτηριστικό του Γεωπάρκου Γρεβενών-Κοζάνης, αποτελεί η ένωση των τεκτονικών πλακών Ευρώπης και Αφρικής στην κοιλάδα του Μεσιού (ή Μεσιανού) Νερού. Η κοιλάδα του Μεσιού Νερού στον Βούρινο δημιουργήθηκε πριν από 170 εκ. χρ. όταν η λιθόσφαιρα του ωκεανού της Τηθύος, συγκρούστηκε με την τεκτονική πλάκα της αρχαίας Ευρώπης. Το ίχνος αυτής της σύγκρουσης παραμένει στα βάθια της Κοιλάδας του Μεσιού Νερού και επεκτείνεται από το χωριό Παλιόκαστρο στα βόρεια, έως το Χρώμιο και το μοναστήρι της Ζάβορδας στα νότια.

Ανατολικά της κοιλάδας, βρίσκονται τα ανθρακικά πετρώματα, αντιπροσωπεύοντας τις αρχαίες ακτές της Ευρώπης, ενώ η δυτική πλευρά της αποτελείται από μανδυακά πετρώματα (οφιόλιθοι), ένα τμήμα δηλαδή της λιθόσφαιρας του ωκεανού της Τηθύος. Η διαφορετική χημική σύσταση των πετρωμάτων αποτυπώνεται στην βιοποικιλότητα της κοιλάδας. Κατά τη διάβρωση, εκπλένονται τα στοιχεία από τα πετρώματα και συγκεντρώνονται στην κοιλάδα, δημιουργώντας το ιδιαίτερο, εξαιρετικά εύφορο υπέδαφος, υποστηρίζοντας την ύπαρξη τοπικών ενδημικών φυτών και εντόμων, μοναδικών στον πλανήτη!

Η λιθόσφαιρα, είναι το εξωτερικό στρώμα του πλανήτη μας και αποτελεί το τμήμα που βρίσκονται και κινούνται οι τεκτονικές πλάκες. Εκτείνεται από την επιφάνεια της Γης, διαπερνά τον φλοιό και φθάνει μέχρι το ανώτερο τμήμα του μανδύα. Το 1938, ο Γάλλος καθηγητής Jan Brunn, πρωτοπόρος γεωλόγος και λάτρης της περιοχής, φωτογράφησε τους οφιόλιθους του Βούρινου από το Παλιόκαστρο. Η φωτογραφία περιλάμβανε ολόκληρη την λιθόσφαιρική τομή και αποτέλεσε μια πολύ σημαντική ιστορική καταγραφή. Μέχρι εκείνη τη στιγμή κανείς δεν γνώριζε την ύπαρξη των τεκτονικών πλακών ή την ικανότητα τους να τοποθετούνται πάνω σε ηπείρους! Η φωτογραφία αποτέλεσε θέμα συζήτησης μιας ολόκληρης γενιάς επιστημόνων, που διαμόρφωσαν την θεωρία των Τεκτονικών Πλακών τη δεκαετία του 1960.

Από τότε, η ιστορική αυτή θέση (κιόσκι πριν το Παλιόκαστρο με κατεύθυνση από Σιάτιστα), προσέλκυσε χιλιάδες γεωλόγους να αγναντεύσουν με μία και μόνο ματιά ολόκληρη την λιθόσφαιρα του ωκεανού της Τηθύος.

Πεντάλοφος: Η ψαμμιτική πέτρα που χτίστηκε η Δυτική Μακεδονία

Στο Γεωπάρκο Γρεβενών-Κοζάνης υπάρχουν αμέτρητα πετρογέφυρα, εκκλησίες, μοναστήρια, σχολεία και σπήτσια χαρακτηριστικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, χτισμένα από τις πέτρες (ψαμμίτης) της περιοχής του Πενταλόφου. Ο ψαμμίτης περιέχει συγκολλημένους κόκκους χαλαζιακής άμμου, που προέρχονται από το δέλτα ενός ποταμού της αρχαίας Ευρώπης (υπόλειμμα του ωκεανού της Τηθύος), καθώς έρρεε πριν από περίπου 40 εκ. χρ.

Τα πετρώματα αυτά χαρακτηρίζονται από πολλαπλές στρώσεις, διαφορετικού πάχους, δίνοντας εύκολα επιφάνεια προς κατεργασία. Έτσι, μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν οι πετράδες για να χτίσουν τα εντυπωσιακά δημιουργήματά τους.

Η περιοχή του Πενταλόφου, αποτελεί δείγμα της παράδοσης της πέτρας και της ανθρώπινης κληρονομιάς του Γεωπάρκου Γρεβενών-Κοζάνης.

Περισσότερες πληροφορίες για τα Γεωθαύματα του Δήμου Βοίου, μπορεί ο επισκέπτης να λάβει από το Κέντρο Πληροφόρησης του Γεωπάρκου στην είσοδο της Σιάτιστας (που θα λειτουργήσει σύντομα), καθώς και από την επίσκεψη της Ιστορικής Παλιοντολογικής Συλλογής Σιάτιστας και της Βοτανικής Συλλογής Σιάτιστας στο Τραμπάντζιο Γυμνάσιο.

ΔΙΚΟΣ ΣΤ. ΙΩΑΝΝΗΣ

Με γνώμονα τη σταθερή και υψηλή ποιότητα, την απaráμιλλη γεύση των γαλακτοκομικών προϊόντων δημιουργήσαμε το τυροκομείο μας στην Μπára της Σιάτιστας του Νομού Κοζάνης, στους πρόποδες του Μπούρινου, έναν από τους πιο σημαντικούς βιοτόπους της Ελλάδας, που προστατεύει και διατηρεί σπάνια, μοναδική χλωρίδα και πανίδα, ενταγμένο στο δίκτυο Natura 2000, σε μια τοποθεσία με απέραντα βοσκοτόπια και καθαρό αέρα.

Η εμπειρία μας εγγυάται την ποιότητα των Ελληνικών παραδοσιακών τυριών, με επιλεγμένα γάλατα που συλλέγονται από τους κτηνοτρόφους μας, δηλαδή εκείνους που εξασφαλίζουν σταθερά το αγνότερο γάλα, τον ανεκτίμητο θησαυρό της Ελληνικής φύσης.

ΔΙΚΟΣ ΣΤ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΒΕ
ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΜΠΑΡΑ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ (ΚΟΜΒΟΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ)
Τ. 2465 022 837 – 6947 122 933
E. burinosdairy@gmail.com

Συνέντευξη Κέλλυ Γρηγοριάδου

📷 Γρηγόρης Δάλλης

Πάτερ Κωνσταντίνος Βασιλειάδης: Το Βόιο το έχω περπατήσει απ' άκρη σ' άκρη

Με καταγωγή από τη Νεάπολη Κοζάνης, ο πάτερ Κωνσταντίνος Βασιλειάδης γεννήθηκε στη Γερμανία και στα επτά του χρόνια επέστρεψε με την οικογένειά του στην Ελλάδα, από το 2002, όταν χειροτονήθηκε ιερέας, μέχρι και σήμερα ζει μαζί με την οικογένειά του, την πρεσβυτέρα Κατερίνα και τα δυο του παιδιά, τον Παναγιώτη και την Ελένη στη Νεάπολη Βοΐου. Το 2009, μόλις τελείωσε τις θεολογικές σπουδές του στο ΑΠΘ, έφτιαξε την ιστοσελίδα τονοιον.

Ο πάτερ Κωνσταντίνος Βασιλειάδης φωτογραφίζει και βιντεοσκοπεί με το drone του εδώ και δώδεκα χρόνια γνώριμα και ξεχασμένα μονοπάτια, χωριά, γωνιές, ανθρώπους, συγκινώντας τους ομογενείς και απανταχού Βοϊάτες. Μέσω της ιστοσελίδας του τονοιον και του καναλιού του στο Youtube προβάλλει τις ομορφιές του Βοΐου και αναδεικνύει τα προβλήματα της περιοχής, συμβάλλοντας στη βελτίωση των συνθηκών ζωής και όχι μόνο. Ο ευρέως γνωστός «Παπα-razzi» καταγράφει από ψηλά την ομορφιά των Μακεδονικών τοπίων και την καθημερινότητα των ανθρώπων παρουσιάζοντας κάθε χωριό με το δικό του μοναδικό τρόπο, ενώ δεν υπάρχει εκδήλωση στην περιοχή την οποία να μην έχει καλύψει εκτενώς.

Ξωκλήσια, μνημεία, πλατείες, βουνά, λόφοι, γεφύρια, ήθη και έθιμα, τόποι και τρόποι του έδωσαν έναυσμα για εκτενείς καταγραφές.

Ο ψηφιακός αυτός θησαυρός λειτουργεί σαν κρίκος σύνδεσης, όχι μόνο της μιας γενιάς με την άλλη, αλλά και σαν επιστροφή στην ρίζα μας και σε τόπους ξεχασμένους.

Τι σας ώθησε και σας ενέπνευσε ώστε να δημιουργήσετε την ιστοσελίδα τονοιον;

Θα μπορούσα να πω πως συνέβη τυχαία. Μου άρεσε η ενασχόληση με την φωτογραφία τοπίου και στον ελεύθερο μου χρόνο φωτογράφιζα τοπία της περιοχής μας χωρίς να τα δημοσιεύω κάπου. Σε μια συζήτηση που είχα με έναν φίλο μου ζήτησε να κάνω ένα blog ώστε οι φωτογραφίες να είναι διαθέσιμες και σε ένα ευρύτερο κοινό. Έτσι ξεκίνησα. Στην αρχή ασχολήθηκα κυρίως με φωτογραφία αλλά με κέρδισε περισσότερο η βιντεοσκόπηση τοπίου. Το ένα έφερε το άλλο και φτάσαμε στο σημερινό αποτέλεσμα. Ξέρετε, λένε σε κάποιες περιπτώσεις "τρώγοντας έρχεται η όρεξη" και όρεξη υπάρχει για να γυρίζουμε ξανά και ξανά όλο το Βόιο!

Πως συνδυάζεται τα ιερατικά σας καθήκοντα με την ιστοσελίδα σας;

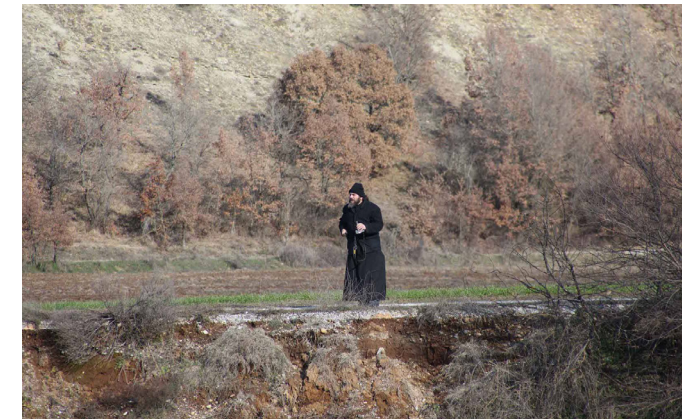
Για εμένα πάνω από όλα είναι ο Χριστός, η Εκκλησία, η οικογένεια και ο τόπος μου. Αν μέσα σου έχεις κατασταλάξει στο πως θα τα ισορροπήσεις όλα αυτά, τα υπόλοιπα έρχονται μόνα τους.

Τόποι, γωνιές, φύση, άνθρωποι, μνημεία. Έχετε κάποια αγαπημένη γωνιά στο Βόιο;

Το Βόιο το έχω περπατήσει απ' άκρη σε άκρη. Ελπίζω να συνεχίσω όσο μου επιτρέπει ο Θεός να το κάνω. Αγαπώ όλο το Βόιο, όλες τις εποχές, δεν μπορώ να ξεχωρίσω κάποια συγκεκριμένη γωνιά, γιατί κάθε περιοχή του Βοΐου, έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και είναι μοναδική όπως μοναδικόί, είναι οι άνθρωποι που ζουν εδώ και προσπαθούν να κρατήσουν το Βόιο ζωντανό.

Παπα-drone, Παπα-razzi! Πως αισθάνεστε με τα παρωνύμια που σας δίνουν;

Το Παπα-razzi μου το έδωσε χαριτολογώντας σε μια εκδήλωση της Μητρόπολης, ο Μακαριστός μας Μητροπολίτης Σισανίου και Σιατιστής κ. Παύλος όποτε για μένα έχει μια ιδιαίτερη ευλογία. Το Παπα-drone μου το έδωσε ένας δημοσιογράφος από τη Αθήνα, ο Χρήστος Βασιλόπουλος, όταν κάναμε μια συνέντευξη για την εκπομπή "Η Μηχανή του Χρόνου", ενθουσιάστηκε με κάποια πλάνα που του έκανα με drone στο χωριό Μελάς στην Καστοριά έτσι ο τίτλος στην παρουσίαση του ήταν ο «Παπα-drone του Βοΐου». Δεν με ενοχλεί να με αποκαλούν έτσι, όταν φυσικά γίνεται καλοπροαίρετα.

Πως σας αντιμετώπισαν οι κάτοικοι της περιοχής όταν σας πρωταντίκρισαν με την φωτογραφική μηχανή στα χέρια; Πόσο άλλαξε αυτό στα χρόνια και πως σας αντιμετωπίζουν σήμερα;

Το παν είναι το πως θα διαχειριστείς εσύ αυτό που κάνεις. Αν το διαχειριστείς με μεράκι, φιλότιμο και διακριτικότητα, ο κόσμος το καταλαβαίνει έτσι δεν δημιουργείται πρόβλημα. Στην αρχή υπήρχε μια επιφυλακτικότητα την οποία καταλάβαινα και κατανοούσα γιατί ξαφνικά εμφανίστηκε ένας ιερέας και έκανε κάτι πέρα από αυτό που ήξεραν. Σήμερα όταν γίνεται κάποια εκδήλωση, ενός συλλόγου ή κάποιο πανηγύρι σε ένα χωριό θεωρούν δεδομένο ότι ο Παπάς με την κάμερα, θα έρθει να καλύψει την εκδήλωση.

Απανταχού Έλληνες, Βοϊάτες από κάθε γωνιά της γης σας σπριζούν. Πριν 10 χρόνια με πενιχρά μέσα, φανταζόσασταν ότι θα μεγάλωνε τόσο πολύ αυτή η αγχαλιά;

Δεν το περίμενα, αλλά έχω μάθει να εμπιστεύομαι την ζωή μου στον Θεό. Πάντα λέω στον εαυτό μου, προχώρα και ότι επιτρέψει ο Θεός θα γίνει. Στο Βόιο, τα τελευταία 30 χρόνια της ζωής μου, έχω μάθει ότι οι άνθρωποι του, αυτοί που ζουν εδώ αλλά και αυτοί που ζουν αλλού, είναι άνθρωποι με φιλότιμο, φιλόξενοι και έχουν πολύ αγάπη για τον τόπο τους.

Πόσο και πώς επηρεαστήκατε από την πανδημία του κορωνοϊού;

Η καθημερινότητάς μας άλλαξε πολύ όμως είμαι από την φύση μου άνθρωπος αισιόδοξος και θα το πω χωρίς να θέλω να παρεξηγηθώ, αλλά έχω μάθει να προσαρμόζομαι αρκετά εύκολα σε όλες τις δύσκολες συνθήκες.

Υπάρχει κάτι που δεν θα ξεχάσετε ποτέ όσον αφορά την κάλυψη κάποιας εκδήλωσης;

Μου έχουν συμβεί πολλά σε εκδηλώσεις με τον χειρισμό του εξοπλισμού μου που μετά τα θυμάμαι και γελάω. Τα περισσότερα συμβαίνουν λόγω άγχους της στιγμής για να τα προλάβω όλα. Κάποια στιγμή σε μια εκδήλωση στην Βουχωρίνα, σε αντάμωμα χορευτικών, την στιγμή που ξεκίνησε ο χορός λέω στον φίλο μου τον Δημήτρη Στραβού «Εσύ κάνε λήψη την σέρα με την κάτω κάμερα και εγώ θα τραβήξω με το drone», ανεβάζω λοιπόν το drone γύρω, πάνω, κάτω από το χορευτό και σκέφτομαι τι ωραία πλάνα που κάνω. Όταν γύρισα στο σπίτι διαπίστωσα ότι είχα ξεχάσει να πατήσω το rec και μου λείπει τότε η Πρεσβυτέρα «Δεν πειράζει, μην στεναχωριέσαι είχε και ζέστη, ιδρωναν τα παιδιά και εσύ με το drone τους έκανες αέρα!»

Η οικογένεια σας, σας έχει βοηθήσει;

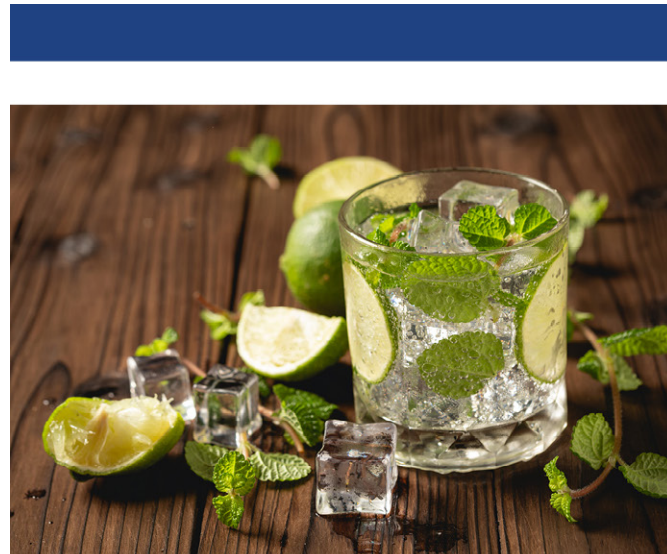
Έκαναν αρκετή υπομονή. Δεν θα μπορούσα να καταφέρω τίποτα από όσα έκανα τα τελευταία 10 χρόνια αν δεν είχα την στήριξη της Πρεσβυτέρας Κατερίνας.

Έχετε ένα παιδί με ιδιαίτερες ικανότητες, ο αγώνας που δίνεται μεγάλος ποια ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετωπίζετε; Ο Παναγιώτης σας ακολουθεί στις εξορμήσεις σας;

Έχω δυο παιδιά, την Ελένη που είναι τετάρτη Δημοτικού και τον Παναγιώτη που ανήκει στο φάσμα του αυτισμού, ο οποίος δεν μπορεί να μιλήσει αλλά με την δουλειά που έχει γίνει όλα αυτά τα χρόνια από την Κατερίνα και από μένα, έχει αρκετά βελτιωθεί και έχει δυνατότητες για ακόμα περισσότερη βελτίωση.

Ο Παναγιώτης με ακολουθεί στις εξορμήσεις και η επαφή του με τη φύση τον βοηθά, τον παίρνω μαζί μου από τότε που ξεκίνησε να περπατάει. Του αρέσει πολύ η βόλτα με το αυτοκίνητο, ακουμπά το πρόσωπο του στο παράθυρο και το απολαμβάνει σαν να βλέπει ταινία. Η χαρά του είναι μεγάλη, όταν πάμε σε ποτάμια με γεφύρια, κάθεται ώρες και πετάει πέτρες μέσα στο νερό.

Καλή μας Αντάμωση στο Βόιο!

Cafe bar Sunset

Πεντάλοφος Βοίου
Τ. 2468041268 κ. 6932341759

V·ACT

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ | ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ

Διαθέσιμες Συναλλαγές στο Κατάστημα της Σιάτιστας

Υδρευσης ΔΕΥΑ & Δήμων - Επιμελητήρια
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ*
ΚΙΝΗΤΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ*
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ*
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ*
ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ*
ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ*
ΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ Δ.Ο.Υ* (+δόσεις ρυθμίσεων)
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΝΦΙΑ
Φ.Π.Α.
e- ΠΑΡΑΒΟΛΟ
CISNET ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ
Ε.Ε.Π.Ρ.Α.(ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΑΥΘΑΙΡΕΤΩΝ)
ΤΕΛΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ (34 επιμελητήρια)
Τ.Ε.Ε. Ποσοστό Ανταπόδοσης
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΑΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ-Κ.Ε.
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΟΡΜΟΣ
MONEYSAFE
Συμβόλαια Watt&Volt
Πλήρης Ασφαλιστική κάλυψη και συμβόλαια.

Αγορά Κωδικών, Ανανέωσης Χρόνου Σταθερής & Κινητής Τηλεφωνίας, πρόσβασης στο Ίντερνετ & κωδικών προπληρωμένης αξίας

Σταθερή
FACE / OTEAllo / OTE Chronokarta

Κινητή
COSMOTE / VODAFONE / WIND / Q SCRATCH

Internet
COSMOTE / WIND / VODAFONE
PREPAID MONETARY VOUCHER
PAYSAFE MONEYSAFE

Κάθε απομακρυσμένο χωριό του Δήμου Βοΐου -και όχι μόνο- πρέπει να διευκολυνθεί τις ημερήσιες του χρηματικές, φοροτεχνικές του συναλλαγές με το Δημόσιο & τον Ιδιωτικό Τομέα μειώνοντας στο ελάχιστο τα έξοδα του και εμείς θα βρισκόμαστε πλέον δίπλα σε όλους, από τον Ιούλιο του 2021 και μετά, με συγκεκριμένο πρόγραμμα επισκέψεων ανά χωριό.

Η V-Act δραστηριοποιείται στο χώρο της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και μελετητικού έργου απευθυνόμενη σε λιανική παροχή υπηρεσιών, αλλά και σε επιχειρήσεις και οργανισμούς που επιζητούν την οργανωτική τους αναβάθμιση μέσω της εκπόνησης και εφαρμογής σύγχρονων συστημάτων Οργάνωσης και Διοίκησης.

V-ACT
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ

Θ.Νέγρη 16, Αθήνα ΤΚ 11743, τηλ.: 210 0105 440 | Λ. Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα. ΤΚ 50300, τηλ.: 2465 304 930

info@v-act.gr | www.v-act.gr

Δευτέρα έως Παρασκευή 09.00-14.00 & 18.00-21.00
Σάββατο 09.00-14.00

Αρχοντικό Μανούση-Δούκα Τζάτζα

Τέχνη, Ιστορία και Πολιτισμός στα Αρχοντικά της Σιάτιστας

Στην πρωτεύουσα του Δήμου Βοΐου, τη Σιάτιστα, καθώς ο επισκέπτης περπατά στα καλντερίμια και τα γραφικά στενά δρομάκια, ανακαλύπτει τα ξεχωριστά και επιβλητικά κτίσματα, τα περίφημα Αρχοντικά της Σιάτιστας, δείγματα της ακμής και της ευημερίας του 17ου και του 18ου αιώνα, όχι μόνο στην οικονομία αλλά και στην τέχνη, την καλαισθησία, τα γράμματα και τον πολιτισμό. Ο τρόπος ζωής τον 18ο αιώνα ενσαρκώνεται σε όλα αυτά τα αρχοντικά με τους φρουριακούς πέτρινους αυλότοικους και τις απόρθητες δρύινες πόρτες.

Το Αρχοντικό Μανούση-Δούκα Τζάτζα κτίστηκε το 1763 από τους αδερφούς Γεώργιο και Θεόδωρο Μανούση. Τα δύο αδέρφια δημιούργησαν εμπορικό οίκο στην Βιέννη και ήταν δραστήρια μέλη της εκεί Ελληνικής Κοινότητας. Από την αυτοκρατορική αυλή της Αυστροουγγαρίας τους απονεμήθηκε το 1826 τίτλος ευγενείας (Manoussivon Ohabizha). Απόγονοι της οικογενείας, ήταν ο Εθνικός Ευεργέτης και πανεπιστημιακός Θεόδωρος Μανούσης, ο λόγιος Αθανάσιος Μανούσης, η Ιρένα Μανούση von Ohabitzza σύζυγος του Έλληνα Πρωθυπουργού Δημητρίου Μάξιμου στην οποία χρωστά την ύπαρξη του το Μέγαρο Μαξίμου, ο γιατρός Alessandro Manoussi von Ohabitzza (1836-1914) που διατέλεσε διευθυντής του Δημοτικού Νοσοκομείου της Τεργέστης, έγραψε πλήθος επιστημονικών εργασιών και υπήρξε Ευεργέτης της εκεί Ελληνικής Κοινότητας, ο σκηνοθέτης και συγγραφέας θεατρικών έργων Jean Manoussi (1868-1919), η Μαρία Μανούση που νυμφεύτηκε τον ιστορικό, πολιτικό και λογοτέχνη Παύλο Καλλιγά.

Η κατασκευή του γίνεται την περίοδο που η Σιάτιστα γνωρίζει την μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξή της, ως εμπορικό κέντρο με έντονη παρουσία στον ευρύτερο χώρο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και της Κεντρικής Ευρώπης. Η πλούσια διακόσμηση του κτιρίου αντικατοπτρίζει τον πλούτο της οικογένειας Μανούση, που είχε δημιουργήσει έναν από τους ισχυρότερους Σιατιστινούς

εμπορικούς οίκους στην Αυστροουγγρική αυτοκρατορία. Ο γιος της οικογένειας, Θεόδωρος Μανούσης, βαθιά μορφωμένος για τα δεδομένα της εποχής, διετέλεσε πανεπιστημιακός δάσκαλος στο πρώτο Πανεπιστήμιο Αθηνών, εθνικός ευεργέτης, ενώ δώρισε την πλούσια βιβλιοθήκη του στο πανεπιστήμιο. Ακόμη και σήμερα, το ίδρυμα που θέσπισε μέσα από κληροδοτήματα που διαθέτει προσφέρει υποτροφίες σπουδών στους νέους και τις νέες της Σιάτιστας.

Είναι ένα μνημείο με εντυπωσιακό ζωγραφικό και ξυλόγλυπτο διάκοσμο, που επέλεξε μάλιστα ο Φώτης Κόντογλου να αντιγράψει ζωγραφικές του παραστάσεις και με πλούσια ιστορία. Κατοικήθηκε από την οικογένεια Δούκα Τζάτζα έως το 1937 οπότε απαλλοτριώθηκε από το Υπουργείο Τουρισμού και κηρύχθηκε προστατευόμενο μνημείο. Από τα τέλη του 2017 ανήκει στο Δήμο Βοΐου.

Εφόσον εγκριθεί η πρόταση του Δήμου Βοΐου και ολοκληρωθεί το έργο, το Αρχοντικό Μανούση θα λειτουργήσει ως επισκέψιμο μνημείο, όπως συμβαίνει από το 2017 με το Αρχοντικό της Πούλκως που έχει δεχθεί ως τώρα περισσότερους από 10.000 επισκέπτες.

Ένα από τα πιο σημαντικά αρχιτεκτονικά μνημεία της Σιάτιστας

Στην Σιάτιστα ο Νικόλαος Μουτσόπουλος κατέγραψε πριν από πενήντα χρόνια 18 αρχοντικά. Τα ξεχώρισε από τα υπόλοιπα διατηρητέα κτίσματα της Σιάτιστας χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα μορφολογικά χαρακτηριστικά.

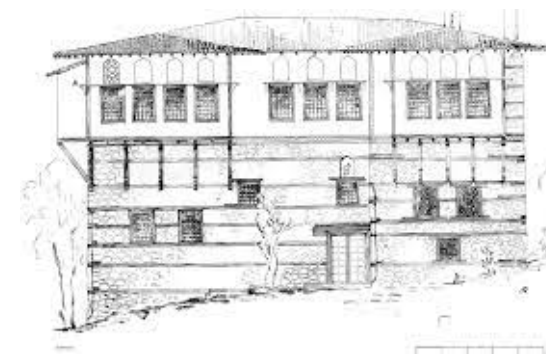
Εκείνο όμως που ξεχωρίζει το αρχοντικό Μανούση-Δούκα Τζάτζα και τα άλλα αρχοντικά από τα υπόλοιπα της Σιάτιστας, είναι το επιβλητικό τους μέγεθος, το αρχοντικό Μανούση είναι ορατό σχεδόν από το μεγαλύτερο τμήμα της συνοικίας «Χώρα», οι τοι-

χογραφίες, ο ξυλόγλυπτος και ο ζωγραφικός διάκοσμός τους. Στα δωμάτια του τελευταίου πατώματος των αρχοντικών αυτών, το «ανώ», το φως που τα λούζει ντύνεται με τα χρώματα από τα τζαμλίκια που έκλειναν τους φεγγίτες του.

Στο αρχοντικό Μανούση, το «όρνιον», η τοιχογραφία του 1789 προσέλυσε το ενδιαφέρον του Φώτη Κόντογλου, ο οποίος δεν αντιστάθηκε τελικά στον πειρασμό να το αντιγράψει. Η αυθεντική ομορφιά του διακόσμου του δυστυχώς είχε αποτέλεσμα το μνημείο να βεβηλωθεί δύο φορές (2010, 2011) από αρχαιοκάπηλους και να κλαπούν ανεκτίμητα κειμήλια μέσα από το αρχοντικό. Ιδιαίτερη εντύπωση έκανε το αρχοντικό Μανούση στον Αριστοτέλη Ζάχο (1871-1939) ο οποίος υπήρξε μια δεσπόζουσα μορφή της ελληνικής αρχιτεκτονικής των ετών 1908-1940, που τελικά το αποτύπωσε σχεδιαστικά και φωτογραφικά.

Η αξιοποίηση του Αρχοντικού ως τουριστικό προϊόν και ως εκπαιδευτικός πυρήνας

«Η αξιοποίηση του μνημείου χωρίζεται σε δύο άξονες. Στην αξιοποίησή του ως τουριστικό προϊόν για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Δεν αρκεί προς αυτό όμως μόνο η αποκατάστασή του. Ο Δήμος Βοΐου προχωρά στην ανάδειξη της διαδρομής που συνδέει τον Άγιο Δημήτριο της Σιάτιστας με την Πλατεία Εμπορίου και η οποία διασίζει τον ιστορικό τόπο της Χώρας το αξιολογότερο τμήμα του παραδοσιακού της ομώνυμης συνοικίας της Σιάτιστας. Το αρχοντικό Μανούση δεσπόζει στο κέντρο αυτής της διαδρομής, όπου ο επισκέπτης της πόλης θαυμάζει την υλική πολιτιστική κληρονομιάς της. Από εκεί και πέρα θα πρέπει να οργανωθεί εκείνος ο μηχανισμός με τον οποίο, θα δημιουργείται η επισκεψιμότητα στο μνημείο, θα παράγονται και άλλα τουριστικά προϊόντα, τα οποία θα επιλέγουν οι επισκέπτες και οι κάτοικοι της πόλης.

Όσο για τον δεύτερο άξονα, κάθε τόπος, κάθε χωριό, κάθε πόλη πρέπει να έχει σε πρώτη προτεραιότητα την παιδεία. Το αρχοντικό Μανούση κτίστηκε από την οικογένεια Μανούση, μιας οικογένειας με αναγνωρισμένη προσφορά στην ιστορία, στα γράμματα και τις τέχνες. Με το κληροδοτήμα του Θεόδωρου Μανούση στηρίζεται η σπουδάζουσα νεολαία της Σιάτιστας, η δημόσια ιστορική βιβλιοθήκη έχει τα βιβλία που της δώρισε Θεοδώρας Μανούσης και φέρει το όνομα του.

Το όνομα «Μανούση» έχει λοιπόν κεντρικό ρόλο για την παιδεία της Σιάτιστας. Πρέπει να αναδειχθεί και να είναι ο πυρήνας γύρω από τον οποίο θα αναπτυχθούν και θα στηριχθούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Έτσι να γίνει κτήμα στα παιδιά μας η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου τους, της οποίας ταυτόσημο θα αποτελεί για αυτά το σπίτι των Μανούσηδων το οποίο για αυτά θα είναι κάτι πλέον πιο ζωντανό.

Εξάλλου ας μην ξεχνάμε η σύγχρονη τάση ζητά τα μνημεία να αποτελούν ενεργά κομμάτια της ζωής μας και όχι να είναι εγκλωβισμένα σε μια γυάλινη βιτρίνα».

—

Λάζαρος Γ. Κώτσικας, Πολιτικός Μηχανικός, PhD
Ειδικός Συνεργάτης Δημάρχου Βοΐου

Κάθε εποχή επιβάλλει τους δικούς της αρχιτεκτονικούς ρυθμούς. Ο παραδοσιακός και ιστορικός χαρακτήρας της πόλης θα πρέπει να παραμείνει ζωντανός και να αποτυπώνεται στα κτίσματα, μέσα από έναν αρμονικό συνδυασμό του χθες με το σήμερα, των παραδοσιακών και των μοντέρνων υλικών και σχεδίων.

στηρίζουμε την τοπική αγορά

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

Δαμασκηνιά Βοΐου Κοζάνης:

Αρχείο Μακεδονομάχου Αντωνίου Βλαχάκη - Καπετάν Λίτσας 1874-1906

Κείμενο: Στέργιος Ζήκας, Πρόεδρος του Πολιτιστικού και Λαογραφικού Συλλόγου «Η ΠΑΝΑΓΙΑ»

Η Δαμασκηνιά βρίσκεται στα σύνορα των Νομών Κοζάνης και Καστοριάς, σε υψόμετρο 1000 μέτρων περίπου. Η παλαιότερη καταγραφή του υστεροβυζαντινού αυτού οικισμού είναι το 1431 μ.χ. σε οθωμανικό φορολογικό κατάστιχο. Υπάρχουν καταγραφές πληθυσμού, φόρων, καλλιιεργειών από το 1530, το 1568 και το 1667. Σε όλη την περίοδο της οθωμανικής κατάκτησης υπήρξε Κεφαλοχώρι ενώ η καταπίεση των κατακτητών οδήγησε πολλούς κατοίκους στην ξενιτιά και στην δημιουργία ισχυρών παροικιών και συλλόγων, στην Κωνσταντινούπολη, την Αδριανούπολη και την Αμερική. Με την συνδρομή των κατοίκων και των συλλόγων του εξωτερικού, κτίσθηκε νέα εκκλησία στη θέση της παλιάς το 1885 και νέο δημοτικό σχολείο το 1916.

Η ελληνοφωνία και η ελληνική συνείδηση των κατοίκων, ήταν ο λόγος που το χωριό στα χρόνια του Μακεδονικού Αγώνα, επιλέχθηκε να είναι κέντρο και ορμητήριο των ελληνικών αντάρτικων σωμάτων, που δρούσαν στην περιοχή ενάντια στα βουλγαρικά σώματα ενόπλων Κομιτατζήδων. Στην Δαμασκηνιά, είχε το ορμητήριό του ο Καπετάν Βάρδας (Τσόντος Γεώργιος), όταν ξεκίνησε με την βοήθεια των κατοίκων να εξοντώσει τον αρχικομιτατζή Κοσταντώφ, στο διπλανό χωριό Αη-Λια (Λιμπίσοβο). Επίσης, φιλοξενούνται και τροφοδοτούνται τα ένοπλα σώματα του Καπετάν Βέργα, Λούκα, Ρούβα, Μάλλιου, Νταϊλάκη και άλλων αγωνιστών.

Το χωριό Δαμασκηνιά (Βιντελούστι) είχε ως ορμητήριο και ο Ανθυπολοχαγός του Πεζικού Αντώνιος Βλαχάκης- Καπετάν Λίτσας με το σώμα του, που αποτελούνταν κυρίως από Μανιάτες. Στις 7 Μαΐου του 1906 το σώμα του Καπετάν Λίτσα επιτέθηκε στο χωριό Καστανόφυτο (Οσνίτσανη) που ήταν το ορμητήριο του Βούλγαρου Κομιτατζή Μήτρου Βλάχου και του Βούλγαρου δασκάλου Κυριάζου. Η μάχη ήταν σφοδρή καθώς ενεπλάκη και ο τουρκικός στρατός. Ο αρχηγός Καπετάν Λίτσας και οι υπαρχηγοί του έπεσαν ηρωικώς μαχόμενοι, μαζί με δεκαπέντε Μανιάτες αγωνιστές. Τα σώματα των ηρώων αρχικώς ετάφησαν στο κοιμητήριο της Δαμασκηνιάς και στη συνέχεια τα οστά τους μεταφέρθηκαν σε κοινοτάφιο στην Πλατεία Μακεδονομάχων του χωριού. Το 1961 με βασιλικό διάταγμα καθιερώθηκε η τέλεση επίσης μνημόσυνου υπέρ των πεσόντων Μακεδονομάχων, στην ίδια Πλατεία υπάρχει Ανδριάντας του άγνωστου Μακεδονομάχου, καθώς και προτομές του Αντωνίου Βλαχάκη-Καπετάν Λίτσα και Γεωργίου Τσόντου-Καπετάν Βάρδα.

Εκατόν δώδεκα χρόνια από τον θάνατο του Αντωνίου Βλαχάκη, η οικογένειά του και συγκεκριμένα ο Ιερεμίας Σιμάτος και η σύζυγός του Άρτεμις-Αγγελική Σιμάτου (εγγονή του Παναγιώτη Βλαχάκη αδελφού του Καπετάν Λίτσα) και η κόρη τους Τατιάνα

Σιμάτου, αποφάσισαν να παραχωρήσουν το αρχείο του Καπετάν Λίτσα στον Πολιτιστικό Σύλλογο Δαμασκηνιάς «Η ΠΑΝΑΓΙΑ». Το αρχείο αποτελείται περίπου από εκατό έγγραφα, μερικά εκ των οποίων εκτίθενται στην αίθουσα του Συλλόγου στην Πλατεία Μακεδονομάχων του χωριού. Το αρχείο επιμελήθηκε ο πρόεδρος του Συλλόγου Στέργιος Ζήκας.

Τα έγγραφα που εκτίθενται στην αίθουσα είναι τα εξής:

1. Έγγραφο του Αντωνίου Βλαχάκη στη Φιλοσοφική σχολή του Εθνικού Πανεπιστημίου Αθηνών 1890
2. Φοιτητική ταυτότητα του ακαδημαϊκού έτους 1890-1891
3. Έγγραφο απονομής παρασήμου του Βασιλικού Τάγματος του Σωτήρος, για την συμμετοχή και τον τραυματισμό του στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897
4. Επιστολικό δελτάριο της 17.1.1905 προς τον Ανθυπολοχαγό Αντώνιο Βλαχάκη στο 4ο Τάγμα Ευζώνων στον Τύρναβο. Αφορά τον θάνατο του Παύλου Μελά
5. Φωτογραφία του Σώματος του Καπετάν Λίτσα
6. Πολυσέλιδο τετράδιο μικρού σχήματος με στοιχεία των οπλιτών του Σώματος κρυπτογραφημένο
7. Επιστολή του οπλαρχηγού Ευάγγελου Βλάχου προς τον Λοχαγό Λεωνίδα Βλαχάκη, αδελφό του Καπετάν Λίτσα
8. Επιστολή του καπετάν Βάρδα (Γεώργιος Τσόντος) προς τον Λεωνίδα Βλαχάκη
9. Μετάφραση κρυπτογραφημένης επιστολής προς τον Αντώνιο Βλαχάκη (Καπετάν Λίτσα).
10. Καρτ Ποστάλ της εποχής με τον Καπετάν Λίτσα στο μέσον και Λεωνίδα και Παναγιώτη Πετροπουλάκη.
11. Εφημερίδα «Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ». Πρωτοσέλιδο αφιέρωμα στον Αντώνιο Βλαχάκη.

Πέρα από τα παραπάνω έγγραφα στο αρχείο περιλαμβάνονται αποδείξεις αναγκών του Σώματος, μητρώα οπλιτών, κατάλογοι επιστροφής ανδρών προς την Ελλάδα, τηλεγραφήματα προς τον Ανθυπολοχαγό Αντώνιο Βλαχάκη και τηλεγραφήματα προς τον αδελφό του Λεωνίδα. Πολλές είναι οι συλλυπητήριες επιστολές προς τον Λεωνίδα Βλαχάκη για τον θάνατο του αδελφού του Καπετάν Λίτσα. Οι επιστολές είναι από συναδέλφους του, από τοπικούς Συλλόγους του τόπου καταγωγής του, καθώς και Συλλόγους των Αθηνών. Στο αρχείο περιλαμβάνονται πρωτοσέλιδα εφημερίδων των Αθηνών, σχετικά με την μάχη και το θάνατό του.

Στην αίθουσα του Συλλόγου, που βρίσκεται στην Πλατεία Μακεδονομάχων του χωριού Δαμασκηνιά, μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στην φωτοτυπημένη έκδοση του αρχείου του Καπετάν Λίτσα.

Τα Γραβάδικα
Εστιατόριο - Ψησταριά
Σιάτιστα

Τα Γραβάδικα

Γεράνεια, Σιάτιστα-Κοζάνη

Τηλέφωνα Επικοινωνίας:
Τηλ: 24650 22711-22476
Κιν: 6948740974
Email: info@grabadika.gr

www.grabadika.gr

ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ - ΟΙΝΟΠΟΙΙΑ ΝΑΚΟΣ

Μπάρρα Σιάτιστας, Δήμος Βοΐου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΕ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

T. 2465 023 450 - F. 2465 022 879
K. 6972 995 935
E. info@gmail.com - W. nakoswinery.com

Το οινοποιείο Νάκος συμμετέχει ως εταίρος στο έργο Wine Live Label

Γνωριμία με τους Βαλαάδες, τους ελληνόφωνους μουσουλμάνους της περιοχής Γρεβενών και Βοΐου Κοζάνης*

Μέρος 1ο

Γράφει ο Κώστας Παπαθανασίου

Πού ζούσαν και πληθυσμός αυτών στις αρχές του 20ού αι.

Οι ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι της Δυτικής Μακεδονίας, γνωστοί ως Βαλαάδες, κατοικούσαν σε χωριά της κοιλάδας του Άνω Αλιάκμονα -μικτά με χριστιανικούς πληθυσμούς ή αμιγή- στους σημερινούς Νομούς Κοζάνης και Γρεβενών έως και το 1924, όταν και αναχώρησαν για την Τουρκία, καθώς συμπεριλήφθηκαν στους ανταλλάξιμους πληθυσμούς της Ελλάδας και της Τουρκίας σύμφωνα με το Πρωτόκολλο της 30ης Ιανουαρίου του 1923, που υπογράφηκε στη Λοζάνη. Κατά τον Μ. Καλινδέρη οι Βαλαάδες κατοικούσαν σε 53 χωριά -26 μικτά και 27 αμιγή- εκ των οποίων 34 ανήκουν στην επαρχία Ανασελίτσας (Βοΐου) και 19 στην επαρχία Γρεβενών. Τα 47 από αυτά βρίσκονται δεξιά του ρου του Αλιάκμονα και μόνο τα έξι αριστερά αυτού. Επίσης όλα τα προηγούμενα χωριά ήταν εγκατεστημένα σε ημιορεινά εδάφη που ήταν καλλιεργήσιμα και σε υψόμετρο ως 860 μέτρα, η πλειοψηφία των οποίων μεταξύ των 600-800 μέτρων υψόμετρου. Πάνω από αυτό το υψόμετρο δεν συναντάμε βαλαάδικα χωριά (πλην ενός, της Δραγασιάς), με τα υπόλοιπα να είναι αποκλειστικά ελληνόφωνα χριστιανικά στην περιοχή αυτή.

Η ιδιομορφία της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας την κατέστησε ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης. Ως ιδιομορφία, νοείται η "αντίφαση", που χαρακτήριζε την ομάδα, δηλαδή ο συνδυασμός της μουσουλμανικής πίστης με την ελληνική γλώσσα. Η ομάδα των ελληνόφωνων μουσουλμάνων, που προέκυψε από την προσχώρηση σημαντικής μερίδας των κατοίκων της δυτικής Μακεδονίας στο Ισλάμ, διατήρησε τη μητρική της γλώσσα, την ελληνική, όπως συνέβη και με πολλές άλλες μουσουλμανικές ομάδες, που προέκυψαν από εξισλαμισμούς, όπως οι Τουρκοκρητικοί, οι Τουρκογιαννιώτες, οι Οφλίτες του Πόντου, κ.α.

Σύγχρονοι ιστορικοί εκτιμούν ότι κατά την ανταλλαγή ότι οι Βαλαάδες ήταν 11.600, ενώ κατά τον ερευνητή απόγονο Βαλαάδων Αϊτζάν Γιλμάζ υπολογίζονται περί τις 13.000. Αποκλίσεις που παρατηρούνται σε διάφορες απογραφές που είχαν πραγματοποιηθεί, πιθανόν οφείλονται στην έλλειψη ακριβούς προσδιορισμού του αριθμού των: α) ελληνόφωνων (βαλαάδων) και β) των τουρκόφωνων (σουνιτών και μη) μουσουλμάνων. Πάντως η επίσημη στατιστική του ελληνικού κράτους στην ανταλλαγή του 1924 καταγράφει 5.632 μουσουλμάνους στα Γρεβενά και 7.686 στην Ανασελίτσα, σύνολο δηλαδή περίπου 13.000.

Το "παράδοξο"

Αυτό που φαντάζει σήμερα παράδοξο, μουσουλμάνοι δηλαδή να μιλάνε ελληνικά, μέσα στα χρονικά και γεωγραφικά πλαίσια της οθωμανικής επικράτειας ήταν απολύτως φυσιολογικό και πολύ σύννητες. Παράλληλα με τη γλώσσα, μια σειρά στοιχείων τόνισαν την ιδιαιτερότητα της ομάδας. Τα ήθη, τα έθιμα και ο τρόπος ζωής των ελληνόφωνων μουσουλμάνων ήταν τόσο όμοια με τα αντίστοιχα των χριστιανών γειτόνων τους και τόσο διαφορετικά σε σχέση με εκείνα των υπόλοιπων τουρκικών ομάδων της Μακεδονίας, που δεν μπορούσαν να περάσουν απαρατήρητα. Για τους λόγους αυτούς, οι ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι αποτέλεσαν "παράδοξο", με αποτέλεσμα να κυθεί αρκετό μελάνι πάνω σ' αυτό το θέμα, τόσο στην Ελλάδα (κυρίως), όσο και στην Τουρκία. Η γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα την "κατέτασαν" μεταξύ των Ελλήνων, ενώ η μουσουλμανική πίστη μεταξύ των Τούρκων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι ίδιοι να βρεθούν αντιμέτωποι με το πρόβλημα της διευκρίνισης της ταυτότητάς τους.

Οι ασχολίες των Βαλαάδων

Όσον αφορά τις ασχολίες τους, ήταν κυρίως γεωργοί και κτίστες. Μάλιστα αρκετοί από αυτούς εργάζονταν στην Θεσ/κη, στην Κων/πολη και στην Αμερική, στέλνοντας χρήματα στις οικογένειές τους. Τα κυριότερα αγροτικά προϊόντα που παρήγαγαν ήταν σιτηρά και συμπληρωματικά λαχανικά, φρούτα, σταφύλια, όσπρια κ.ά., που τους καθιστούσαν όχι μόνο αυτόντες, αλλά προμήθευαν και την γύρω περιοχή. Φυσικά ως γνήσιος αγροτοκτηνοτροφικός πολιτισμός, ασχολούνταν παράλληλα και με την κτηνοτροφία, χωρίς όμως να υπάρχουν αριθμητικά δεδομένα για αυτή.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
περιέχων κατ' αλφαβητική σειράν τὰ ὀνόματα τῶν χωριῶν, εἰς τὰ ὁποῖα κατέκrouν οἱ Βαλαάδες, ὡς καὶ στοιχεῖά τινά περὶ ἐκάστου χωριῶς.

α.α.	*Όνομα τοῦ χωριῶν (μετὰ τῆς μετονομασίας του)	Κείμενα ἀπὸ τὴν ἀπογραφὴν 1920	*Επαρχία			Χωρία	
			*Ανατολ.	Γρεβενά	Χριστιανές	*Ανατὴ μισοῦ, Μον.+Χρ.	Μον.+Χρ.
1.	Άγαλαῖοι	116		1		1	
2.	Βαφας (v. Χειμερινόν)	474	1			2	
3.	Βελίτσι (v. Άσπροῦλα)	302	2				1
4.	Βέντζι (v. Κέντρον)	254		2			2
5.	Βίνανη (v. Ασκιάδι)	172	3			3	
6.	Βίτσιστα (v. Νίκη)	303			1	4	
7.	Βρόστινο (v. Ανύβρωτα)	254		3		5	
8.	Βρόστινη (v. Αὐγή)	317			2		
9.	Βρογγίστα (v. Καλονέρι)	635		4			4
10.	Βρόντζα (v. Βροντή)	315		5		6	
11.	Βουδουρίνα (v. Νέα Σπάρτη)	226		6		7	
12.	Βρόστινη (*Άγιοι Άνδρῆοι)	279		7		8	
13.	Γιάγκοβη (v. Μεσοπόταμον)	131		8		9	
14.	Γκάλιστα (v. Όμορφοκλήσι)	763			3		5
15.	Γκινόσι (v. Μολόχα)	259		9		10	
16.	Γκομπλάρι (v. Μερσίνα)	232			4	11	
17.	Γρεβενά	1.723		5			6
18.	Διάλαπο (v. Δραγασιά)	432		10			7
19.	Δοβράντοβο (v. Βατόλακκος)	394			6	12	
20.	Δουβρόνιστα (v. Κληματάκι)	602		7			8

α.α.	*Όνομα τοῦ χωριῶν (μετὰ τῆς μετονομασίας του)	Κείμενα ἀπὸ τὴν ἀπογραφὴν 1920	*Επαρχία			Χωρία	
			*Ανατολ.	Γρεβενά	Χριστιανές	*Ανατὴ μισοῦ, Μον.+Χρ.	Μον.+Χρ.
21.	Δρανίτσι (v. Κρανοζόρι)	301				4	9
22.	Ζαμπέρδανη (v. Μελάνθιον)	579				5	13
23.	Κάστρον	95		8			14
24.	Κρίστσι (v. Κιβτός)	970		9			15
25.	Κυρακαλή	191		10			16
26.	Λάι (v. Πεπονιά)	321	11				17
27.	Λαμπάνοβον (v. Σήμαντρον)	219	12				10
28.	Λεγίστι (v. Νεάπολις)	1.047	13				18
29.	Λικνῶδες	148	14				11
30.	Μαζγκάνι (v. Άχλάδι)	143	15				19
31.	Μαρκόβενη (Μαρκοζόρι)	179				6	12
32.	Μεσολογγόστι (v. Μεσολογγος)	295	16				13
33.	Μηλιά	269		11			20
34.	Μπουμπούστι (v. Πλατανιά)	351	17				14
35.	Νησινικός (v. Νησι)	189		12			21
36.	Νιστίμι (v. Νόστιμον)	451				7	15
37.	Ντόβριανη (v. Έλατος)	394		13			16
38.	Πηγαδίτσα	409		14			22
39.	Πιάζομη (v. Όμαλη)	550	18				17
40.	Πλαζόμιστα (v. Σταυροδρόμι)	251	19				23
41.	Πηλουρι	378	20				24
42.	Ρέζνι (v. Άνθοῦσα)	390	21				18
43.	Ρέντα (v. Διτσειματρον)	298	22				25
44.	Ρεπούλια (v. Βέλος)	190	23				19
45.	Σειρήνη μεγάλο	880		15			20
46.	Σολομίσι (v. Στέρνα)	125	24				21
47.	Σιρότσινη (v. Λεύκη)	255	25				26
48.	Σομίτινο (v. Κοκκινιά)	518		16			22
49.	Συγκόλλι (v. Παρόχθειον)	65	26				23
50.	Τόριστα (v. Ποντηνή)	474		17			27
51.	Τραπατοῦστι (v. Κλεισῶρεια)	305	27				24
52.	Τριβένι (v. Σιδονέρον)	515		18			25
53.	Τσαβαλάρι (v. Κοιλάδι)	170	28				28
54.	Τσακνοζόρι (v. Άνθοζόρι)	415	29				26
55.	Τσάκωνη	423				8	27
56.	Τσαρίστια (v. Άγιοι Θεόδωροι)	125	30				28
57.	Τσαρπατινή (v. Γλυκοκερασιά)	131	31				29
58.	Τσοτύλι	884	32				29
59.	Τσορζλί (v. Άγιος Γεώργιος)	1.172		19			30
60.	Φυτάκη	105	33				31
61.	Χουτούρι (v. Λευκοθέα)	335	34				32

ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΥΤΙΚΟΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΓΗ

Η οικογενειακή επιχείρηση ΤΟΥΣΙΑΣ με γνώμονα, πείρα και υπομονή υπηρετεί την τέχνη της παραδοσιακής τυροκομίας, εδώ και τρεις γενιές, από το 1970, με τη βοήθεια της πιο σύγχρονης και εξελιγμένης τεχνολογίας και προσφέρει προϊόντα ανωτέρας ποιότητας και υψηλής διατροφικής αξίας στο ελληνικό τραπέζι.

Η αφοσίωση στην ποιότητα των προϊόντων αλλά και ο σεβασμός προς τους καταναλωτές οδήγησαν το 2013 στη δημιουργία καινούριων εγκαταστάσεων στο Τσοτύλι Βοΐου Κοζάνης.

Σε ένα άρτια εξοπλισμένο τυροκομείο που πληροί όλες τις προδιαγραφές της Ε.Ε., η επιχείρηση ΤΟΥΣΙΑΣ διατηρεί πάντα τη συνεργασία με της κτηνοτρόφους της περιοχής και εστιάζει στο υψηλό επίπεδο των συνθηκών διατροφής και διαβίωσης των αιγοπροβάτων, τα οποία αποτελούν τη βασικότερη εγγύηση των προϊόντων της.

Ιδιαίτερα ξεχωριστός για τη γεύση του, ο Μπάτζιος, αποτελεί ιδανική γαστρονομική επιλογή για κάθε τραπέζι, με την ευχάριστα υπόξινη, ελαφρώς πικάντικη και αλμυρή γεύση του.

2ο κλμ. Τσοτυλίου-Νεάπολης _ Τ. 6932324402/6972893282
e-mail info@tousias.gr
www.tousias.gr

Θρήσκευμα Βαλαάδων

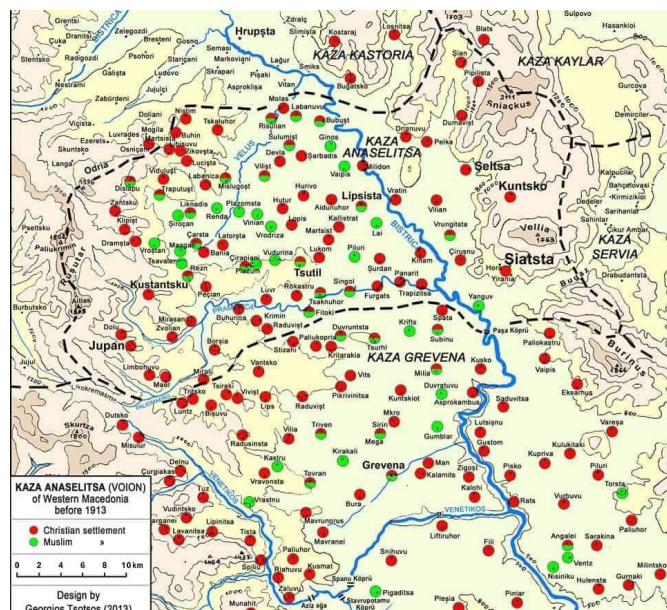
Ως μουσουλμάνοι ακολουθούσαν κυρίως το μπεκτασιδικό δόγμα που ανήκε στα δερβίσις τάγματα και όχι στο σουνιτικό. Γνώριζαν δε για την ύπαρξη του Κορανίου, αλλά δεν ήξεραν να το διαβάζουν. Επίσης διέφεραν στο βιοτικό επίπεδο και στην πολιτισμική στάση, που ήταν κατώτερη των σουνιτών, με τους τελευταίους να αναγνωρίζονται από την ελληνική διοίκηση ως φανατικοί μουσουλμάνοι, σε αντίθεση με τους Βαλαάδες που θεωρούνταν φιλήσυχοι. Οι Βαλαάδες αριθμητικά ήταν η μεγάλη πλειοψηφία έναντι των σουνιτών, στους οποίους ανήκε κυρίως η τούρκικη τοπική ελίτ, δηλαδή οι κοτζάδες, κάποιοι τουρκόφωνοι τσιφλικάδες και οι δάσκαλοι των μουσουλμανικών σχολείων, υπό την επιρροή των οποίων βρισκόνταν συχνά οι Βαλαάδες.

Προέλευση του ονόματος “Βαλαάδες” Γλώσσα και εκπαίδευση μουσουλμάνων

Το όνομα “Βαλαάδες” προκύπτει από την τούρκικη λέξη “Βαλλαχά” που σημαίνει “μα τον Θεόν”. Είχαν ως γλώσσα μητρική τα ελληνικά και μόνο όσοι υπηρέτησαν στο στρατό επί οθωμανικής περιόδου γνώριζαν την τούρκικη γλώσσα. Κατά τον εν ζωή απόγονο των Βαλαάδων Α. Γιλμάζ, η λέξη “βαλαχί” είναι όρκος και σημαίνει “ο θεός είναι ένας και μεγάλος”. Επίσης σημειώνει ότι έτσι τους ονόμαζαν οι χριστιανοί, ενώ οι ίδιοι όταν πήγαν στην Τουρκία αποκαλούνταν μεταξύ τους “πατριότ”. Η γλώσσα τους ανήκε στο λεγόμενο βόρειο γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής, που αποτελείται από λέξεις της δημοτικής, με ιδιωτισμούς που έχουν ηχοποιηθεί από ομηρικές και αρχαίες ελληνικές λέξεις ή και ξένες, κυρίως τούρκικες λόγω της μακράς οθωμανικής επικράτησης.

Στις αρχές του 20ού αι. και πριν την ανταλλαγή διδάσκονταν την μη κατανοητή σε αυτούς τουρκική γλώσσα, σε αντίθεση με ότι συνέβαινε κατά τον 19ο αι., όταν με δική τους θέληση διδάσκονταν την ελληνική γλώσσα σε αρκετά βαλαάδικα χωριά. Η ύπαρξη λιγοστών δασκάλων που δίδασκαν την ελληνική στον στις αρχές του 20ού αι. φανερώνει το μη ενδιαφέρον από τη μεριά του ελληνικού κράτους, στην εκμάθηση της μητρικής τους γλώσσας. Επίσης δεν υπήρχαν σχολεία μέσης εκπαίδευσης για τους μουσουλμάνους μαθητές. Επιπροσθέτως να τονίσουμε ότι και η ελληνική γλώσσα όπου διδάσκονταν, γινόταν στην καθαρεύουσα, στοιχείο που μάλλον λειτούργησε αρνητικά στην αίσθηση του συνανήκειν με τους γειτονικούς χριστιανικούς πληθυσμούς.

Η γενική εικόνα πάντως είναι ότι οι Βαλαάδες δεν ανέπτυξαν κανενός είδους γραπτό κείμενο, οπότε και δεν άφησαν οποιαδήποτε γραπτή πηγή πλην κάποιων τραγουδιών τους που καταγράφηκαν. Επίσης το μορφωτικό και πολιτισμικό τους επίπεδο ήταν αρκετά χαμηλό, λόγω και της γενικότερης κοινωνικοοικονομικής τους απομόνωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βακαλόπουλος, Απόστολος. «Ιστορία της Μακεδονίας, 1354-1833». Θεσ/κη: Εκδόσεις Εμμ. Σφακιανάκη και Υιών, 1969.
- Γιλμάζ, Αϊτζάν. «Οι Βαλαάδες των Γρεβενών και του Βοΐου πριν και μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών: Αναμνήσεις από την ιστορία της οικογενείας μου και την κοινωνική ζωή του χωριού Κρύφτσι (Κιβωτός)», στο Β΄ Συνέδριο Απανταχού Γρεβενιωτών, 133-138. Γρεβενά: Δήμος Γρεβενών, 2018
- Γκλαβίνας, Γιάννης. «Οι Βαλαάδες του Βοΐου Κοζάνης την περίοδο 1912-1924 μέσα από εκθέσεις του Υποδιοικητή της Επαρχίας», Περιοδικό Βαλκανικά Σύμμικτα, τεύχ. 12-13 (2001-2002)
- Γκλαβίνας, Ιωάννης. «Οι μουσουλμανικοί πληθυσμοί στην Ελλάδα (1912-1923): αντιλήψεις και πρακτικές της ελληνικής διοίκησης, σχέσεις με χριστιανούς γηγενείς και πρόσφυγες». Διδακτορική Διατριβή, ΑΠΘ, Σχολή Φιλοσοφική, 2008
- Καλινδέρης, Μιχαήλ. «Συμβολή εις την μελέτην του θέματος των Βαλαάδων», Μακεδονικά, τόμ. 17 (1977): 315-366
- Μετόκη, Αθανασία. «Οι ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι της Δυτικής Μακεδονίας. Η περίπτωση των Βαλαάδων της Κοζάνης και των Γρεβενών». Μεταπτυχιακή εργασία, Σχολή Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών, 2016
- Παπανικολάου, Φώτης. «Γλώσσα και Λαογραφία Επαρχίας Βοΐου». Θεσ/κη: Βοϊακή Εστία, 1973
- Τσέτλακα, Αθανασία. «Πραγματικότητα και μύθοι. Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα σχετιζόμενα με τους ελληνόφωνους μουσουλμάνους της δυτικής Μακεδονίας» στο ΚΘ΄ Πανελλήνιο Ιστορικό Συνέδριο 16-18 Μαΐου 2008, επιμ. Φωτεινή Ι. Τολούδη, 188-297. Θεσ/κη: Ελληνική Ιστορική Εταιρεία, 2009
- Τσέτλακα Αθανασία. «Η αντίστροφη πορεία: Οι μουσουλμάνοι πρόσφυγες», στον συλλογικό τόμο Το 1922 και οι πρόσφυγες, επιμ. Αντώνης Λιάκος-Έφη Γαζή, 171-190. Αθήνα: Νεφέλη, 2011
- Kotzageorgis, Phokion, «Conversions to Islam in ottoman rural societies in the Balkans: The cases of Vallahades and Pomaks», στο Ottoman Rural Societies and Economies, ed. Elias Kolovos, 131-162. Rethymno: Crete University Press, 2015
- Tsetlaka, Athanasia-Marina. «The rise of greek nationalism and the greek-speaking muslims (Vallaades) in Western Macedonia», στο Balkan Nationalism(s) and the Ottoman Empire, vol.3, ed. Dimitris Stamatopoulos, 89-100. Istanbul: ThelsisPress, 2015

ΜΥΣΤΙΚΑ
ΚΑΙ
ΕΚΠΛΗΞΕΙΣ

Που αλλού; @

ΒΟΙΟ
ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Γης Βοίου

Γράφει ο Σεφ, Γιάννης Γιαννίτσας

Λίγο κρασί, λίγο πρόβειο και το ταίρι σου. Ένα τρίπτυχο σίγουρης γαστρονομικής επιτυχίας για μια μέρα στην περιοχή του Βοίου. Στην ευρύτερη περιοχή το ξινόμαυρο και το πρόβειο κρέας πρωταγωνιστούν στα τραπέζια που θα σε φιλοξενήσουν και σίγουρα τη ζεστασιά της φιλοξενίας θα τη νοιώσεις παντού γύρω σου.

Κατά παράδοση η πιο γαστρονομικά ενδιαφέρουσα περιοχή της ΠΕ Κοζάνης έχει να επιδείξει μια σειρά από εδέσματα και τεχνικές που θα ήθελες να ερευνήσεις σε βάθος ακόμα και αν η γαστρονομική έρευνα δεν είναι το 'χόμπι' σου.

Αν και ιστορικά η εξαγωγή γούνας έβαλε ένα μεγάλο φρένο για χρόνια στην παραγωγή παραδοσιακής γαστρονομίας, η ευρύτερη περιοχή του Βοίου γύρισε πολύ γρήγορα στις ρίζες της. Το εφήμερο φαινόμενο της παραγωγής γούνας έκανε την εμφάνισή της ως γνήσιο πυροτέχνημα και ξεγέλασε τους γηγενείς. Παρόλο που πολλοί άνθρωποι αποφάσισαν να παρατήσουν τον πρωτογενή τομέα, γύρισαν μετά την μείωση της παραγωγής πολύ γρήγορα στις γνώριμες καλλιέργειες αμπελιού, οσπρίων, την κτηνοτροφία αιγοπροβάτων, την τυροκομία και επικουρικά τον συνεταιρισμό παραγωγής αρωματικών φυτών και βοτάνων (τσάι, ρίγανη, λεβάντα) συναντάμε την σπουδαιότερη (κατά τον γρόφοντα) παραγωγή οσπρίων από πλευράς ποιότητας πανελληνίως την εταιρία Voio Land Products με σπουδαία παρουσία σε πολλές χώρες του εξωτερικού, μερικά από τα σπουδαιότερα οινοποιεία όπως το κοσμογυρισμένο οινοποιείο Διαμαντή και το διάσημο τυροκομείο Μπούρινος.

Δοκιμάσαμε πίτες, βότανα, κρασί και κρέατα ντόπιας εκτροφής και νοιώσαμε πραγματικά μέλη μιας κοινωνίας που έχει τη γαστρονομία 'πανιέρα'.

Αν και περιοχή χάρη μορφολογίας ενδείκνυται για εκτροφή αιγοπρόβειου κρέατος, τα τελευταία είδαμε και την ανάπτυξη εκτροφής βόειου κρέατος.

Αξίζει κανείς να σταθεί στις παραδοσιακές ταβέρνες της περιοχής και να δοκιμάσει όλες τις τοπικές λιχουδιές όπως τα σαρμαδάκια, το μπάτζο που αποτελεί μια υπέροχη τυροκομική λιχουδιά αλλά και τα λευκά τυριά. Πίτες και φύλλα γενικότερα σε πολλές εκδοχές με πολλές γεμίσεις γλυκές και αλμυρές χρειάζεται κάποιος μέρες για να κάνει όλο το γαστρονομικό ταξίδι που χαρίζει απλόχερα η περιοχή.

Να γλυκαθεί με το λιαστό κρασί της περιοχής μια σπουδαία μοναδική τεχνική για την παραγωγή ενός οίνου γλυκού για την παραγωγή του οποίου τα σταφύλια μετά τον τρύγο λιάζονται σε ειδικά τελάρα για να στεγνώσουν και να χάσουν υγρά αλλά να συμπυκνωθούν τα σάκκαρα τους. Δύσκολη, σπάνια και σε πολύ μικρή παραγωγή αποτελεί την πιο σπουδαία οινική έκφραση της περιοχής.

Κλείνοντας οφείλουμε να κεράσουμε έναν παραδοσιακό μπακλαβά και λίγο Τζάμ πλιάφ όπως θα κάνουν σε όλα τα εστιατόρια της περιοχής. Ενώ το απόγευμα αξίζει να δοκιμάσει ένα υπέροχο αφέψημα με τσάι σιδηρίτη που φύεται στα γύρω βουνά.

Αν η γαστρονομία είναι λόγος για να φύγεις από το σπίτι σου το Βόιο αποτελεί έναν πολύ σπουδαίο λόγο για κάποιον να ταξιδέψει.

Τι είναι το My Voio - Το Βόιο μου;

Επικοινωνία, Διαφήμιση, Εξωστρέφεια, Γνωριμία, Ενημέρωση, Αλληλεγγύη, Αλληλοβοήθεια, Αμοιβαία υποστήριξη, Ιστορία, Κληρονομιά, Λαογραφία, Παράδοση, Γαστρονομία, Τουριστικό Στίγμα, Εκδηλώσεις, Συνέδρια, Ημερίδες, σε έντυπη μορφή και ηλεκτρονική!

Το Βόιο μου (My Voio) είναι το 1ο θεματικό free press περιοδικό που κυκλοφορεί στην περιοχή και αγκαλιάζει έναν ξεχωριστό τόπο με καλαισθησία και σεβασμό ώστε να προβάλλει την μοναδικότητά του και να αναδείξει το μεθυστικό άρωμα που αναδύει.

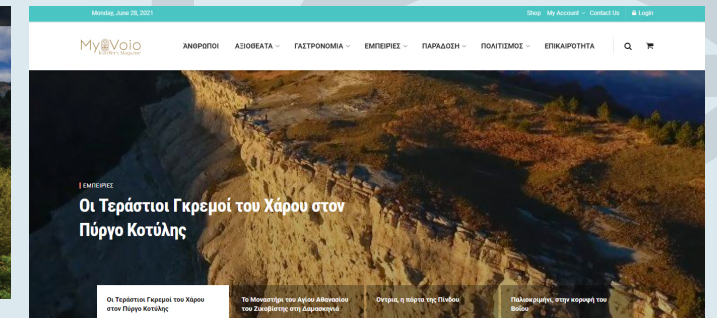
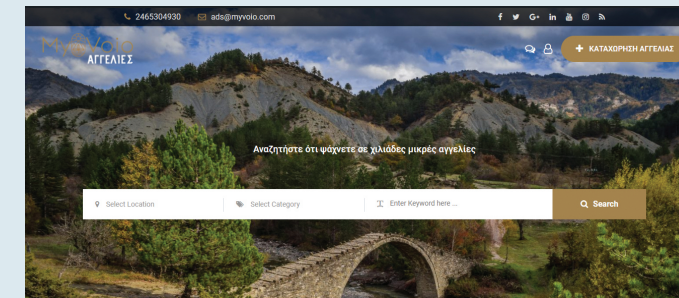
Στόχος του εντύπου είναι να δώσει το τουριστικό στίγμα στην περιοχή, να προσελκύσει, να μαγέψει, να κινητοποιήσει, να αναδείξει και να προβάλλει ότι αποτελεί αυθεντικό στοιχείο του Βοίου.

Η διαδικτυακή παρουσία του My Voio στοχεύει στο να προσελκύσει επισκέπτες από όλο τον κόσμο να γνωρίσουν το πανέμορφο Βόιο, να ενημερωθούν για τον τόπο αυτό και να λάβουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που θα χρειαστούν για να οργανώσουν μία επίσκεψη στην περιοχή.

Διαφημίστε τις υπηρεσίες σας και τα προϊόντα σας στο My Voio κι εκμεταλλευτείτε την υψηλή ποιότητα του εντύπου και του διαδικτυακού χώρου.

Καταχώρηση αγγελίας στο #1 site αγγελιών Δυτικής Μακεδονίας με κόστος από 5,00€
Διαφήμιση στη #1 ιστοσελίδα της Δυτικής Μακεδονίας και του Δήμου Βοίου με κόστος από 60,00€
Γίνε Συνδρομητής του περιοδικού ΜΥVOIO σε επίσημη βάση με κόστος από 60,00€

Μαζί θα σχεδιάσουμε την καμπάνια που αρμόζει στην επιχείρησή σας, μέσα από το σύγχρονο γραφιστικό μας τμήμα!

My Voio
THE HIDDEN GEM OF GREECE

My Voio Αγγελίες - Διαφημίσεις
MyVoio-Press & Public Relations Υπεύθυνη Διαφήμισης
Τάνια Ώπα - 6976696994

Λ. Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα ΤΚ 50 300, τηλ.: 2465 304 930

www.myvoio.com info@myvoio.com & press@myvoio.com

Είστε ο ιδιοκτήτης ενός εξοχικού διαμερίσματος, βίλας, ξενώνα η ξενοδοχείου;
Αν πληροίτε τα κριτήρια μας, εξασφαλίστε απόλυτη ηρεμία ενώ διαχειριζόμαστε
το κατάλυμα σας και δημιουργείτε έσοδα με τις υπηρεσίες μας
διαχείρισης & μάρκετινγκ - πλήρως προσαρμοσμένες στις ανάγκες σας !

SILENCE ROOMS

Peace of Mind

Καθετοποίηση προσφερόμενων υπηρεσιών:

- Στρατηγική Διαχείριση εσόδων & Ανάλυση Ιστορικού Πωλήσεων.
- Ανάλυση Ανταγωνισμού & Προγραμματισμός καναλιών διανομής.
- Παγκόσμια Προβολή καταλύματος (Maximum marketing exposure).
- Επιθεωρήσεις ιδιοκτησίας & Επαγγελματικές φωτογραφίες - περιγραφές.
- Εξοπλισμός Καταλύματος & Εκπαίδευση Ανθρώπινου Δυναμικού.
- Διαδικτυακή Προβολή - Κατασκευή ιστοσελίδας-SocialMedia.
- Ομάδα κρατήσεων & Διαχείριση κρίσεων 24/7.
- Άφιξη και βοήθεια επισκεπτών (Checkin&out).
- Προσωπικός πίνακας ελέγχου τιμών καταλύματος & πολιτική βελτιστοποίησης τιμών.
- Ασφάλιση Ζημιών.
- Συντήρηση (Εβδομαδιαία, Μηνιαία, Εξάμηνη, Ετήσια) - Ανακατασκευή - Κηπουρική.
- Ανακαινίσεις & Επαγγελματικός καθαρισμός.
- Ένταξη σε ΕΣΠΑ & Αναπτυξιακό Νόμο - Επιδοτήσεις.
- Το Κατάλυμα σας σε 350 + Σελίδες Αναζήτησης & Τουριστικά Γραφεία.

Θ. Νέγη 16, Αθήνα. Τηλ +30 210 010 54 40 // Αλεξάνδρου 34, Σιάτιστα, Κοζάνη. Τηλ. :+30 2465 304 930

www.silencerrooms.com - info@silencerrooms.com

trivago®

Booking.com

Expedia®

hometogo

airbnb

FeWo-direkt®

tripadvisor®

HomeAway®

-domizil
Ferienamizile online

VRBO®

traum
ferien
wohnungen

atraveo

locasuni
les locations vacances

Homelidays

casamundo
simply my holiday